

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi

KRR.410.002.03.2022

Pan
Lucjan Cichosz
p.o. Prezes Zarządu
„Stadnina Koni Janów Podlaski”
Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
Wygoda 3
21-505 Janów Podlaski

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/034 – Działalność spółek hodowli roślin i zwierząt nadzorowanych przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa w latach 2017–2021.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	„Stadnina Koni Janów Podlaski”, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Wygoda 3, 21-505 Janów Podlaski
Kierownik jednostki kontrolowanej	Lucjan Cichosz, p.o. Prezes Zarządu, od 11 września 2020 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: Marek Gawlik p.o. Prezes Zarządu, od 1 kwietnia 2020 do 10 września 2020 r. Grzegorz Czochański, p.o. Prezes Zarządu, od 7 marca 2018 r. do 31 marca 2020 r. oraz Sławomir Pietrzak, Prezes Zarządu, od 20 czerwca 2016 r. do 6 marca 2018 r.,
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Realizacja przez spółkę zadań w zakresie hodowli roślin i zwierząt2. Gospodarka finansowa i majątkowa spółki3. Warunki weterynaryjne i utrzymania zwierząt w spółce
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2017 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, mających wpływ na działalność objętą kontrolą
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Artur Witek, główny specjalista kp., upoważnienie do kontroli nr KRR/9/2022, upoważnienie do kontroli nr KRR/9/2022 z 11 kwietnia 2022 r.2. Joanna Rogulska, specjalista kp., upoważnienie do kontroli nr KRR/10/2022 z 11 kwietnia 2022 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str.1-4)</p>

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia opisowo działalność „Stadniny Koni Janów Podlaski” Spółka z o.o. ze względu na nieprawidłowości w zakresie warunków weterynaryjnych, dobrostanu i minimalnych warunków utrzymania zwierząt gospodarskich oraz ze względu na nieprawidłowość dotyczącą sprzedaży konia z pominięciem trybu publicznego.

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

„Stadnina Koni Janów Podlaski” Spółka z o.o. (dalej Spółka lub Stadnina) prowadziła hodowlę koni i bydła, realizując cele nałożone programami hodowlanymi, tj. „Strategicznym programie hodowli koni (...)” i w „Strategicznym programie hodowli bydła (...)”³ oraz krajowymi programami hodowli koni.

Spółka prawidłowo i rzetelnie dokonywała sprzedaży bydła. Podczas przeglądów hodowlanych oceniano wartość hodowlaną koni, a dzierżawa i sprzedaż koni, z wyjątkiem jednego przypadku, były dokonywane zgodnie z uregulowaniami określonymi przez Agencję Nieruchomości Rolnych, a następnie Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa. Stwierdzona nieprawidłowość w zakresie sprzedaży zwierząt dotyczyła nierzetelnej sprzedaży konia z pominięciem trybu publicznego, co było niezgodne z pkt 3 Załącznika nr IV do „Strategicznego programu hodowli koni”. Sporządzana dokumentacja planistyczna oraz sprawozdania przekazywane w zakresie określonym wymaganymi wytycznymi Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa.

Spółka prowadziła działalność w 2017 r. i 2018 r. w oparciu o założenia biznesplanów, a w latach następnych w oparciu o Plan Naprawczy na lata 2019-2021. Przyjęte założenia planistyczne w zakresie funkcjonowania Spółki, w tym wyniki hodowlane nie w pełni zostały przez Spółkę osiągnięte, a niepełna ich realizacja wynikała głównie z czynników niezależnych od Spółki, w tym sytuacji na rynku sprzedaży koni, chorób bydła i warunków atmosferycznych wpływających na wielkość produkcji roślinnej. Częsta rotacja pracowników na stanowiskach odpowiedzialnych za hodowlę zwierząt nie wpływała pozytywnie na ciągłość prowadzonych prac hodowlanych. Ponadto gospodarowanie posiadanym majątkiem, w dużej części zdekapitalizowanym, nie było ekonomicznie efektywne i przynosiło straty w prowadzonej działalności.

Spółka w latach 2017-2020 osiągnęła stratę netto w łącznej wysokości 9,7 mln zł. Przychody z tytułu hodowli i produkcji roślinnej w latach 2017–2021 nie pokrywały ponoszonych kosztów z tego tytułu. Realizacja Planu Naprawczego na lata 2019-2021 nie przyczyniła się w istotnym stopniu do poprawy sytuacji finansowej Spółki w 2019 r. i 2020 r. Podjęte w 2020 r. i 2021 r. działania w zakresie poprawy przez Stadninę efektywności hodowli bydła mlecznego i produkcji roślinnej miały na celu poprawę wyników hodowlanych i ekonomicznych Spółki. Do uzyskania przez Spółkę w 2021 r. dodatniego wyniku finansowego w wysokości 202,3 tys. zł przyczyniło się otrzymanie przez Spółkę odszkodowania za padłego konia w kwocie 1 372,6 tys. zł.

W wyniku kontroli Powiatowego Lekarza Weterynarii przeprowadzonych w 2020 r. i 2021 r. stwierdzono, że Spółka nie zapewniła warunków weterynaryjnych, dobrostanu i minimalnych warunków utrzymania zwierząt gospodarskich. Zalecenia po tych kontrolach zostały przez Spółkę wykonane. W wyniku kontroli doraźnej przeprowadzonej w 2022 r. przez Powiatowego Lekarza Weterynarii⁴ nie stwierdzono nieprawidłowości. Obsługa weterynaryjna zwierząt, dokumentacja lekarsko-weterynaryjna oraz ewidencja leczenia prowadzone były prawidłowo.

³ „Strategiczny program hodowli koni w spółkach Agencji Nieruchomości Rolnych” (dalej „Strategiczny program hodowli koni”) i „Strategiczny program hodowli bydła mlecznego rasy holsteińsko-fryzyjskiej w spółkach Agencji Nieruchomości Rolnych” (dalej „Strategiczny program hodowli bydła”) zostały zatwierdzone przez Prezesa Agencji Nieruchomości Rolnych, którego zadania we wrześniu 2017 r. przejął Dyrektor Generalny Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa. Do dnia 31 sierpnia 2017 r. prawa z udziałów w „Stadninie Koni Janów Podlaski” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością wykonywane były przez Agencję Nieruchomości Rolnych, której zadania z dniem 1 września 2017 r. przejął Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa.

⁴ Zleconej przez NIK na podstawie art. 12 pkt 3 ustawy o NIK.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Realizacja przez spółkę zadań w zakresie hodowli roślin i zwierząt

Opis stanu faktycznego

1.1. „Stadnina Koni Janów Podlaski” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością prowadziła działalność w zakresie chowu i hodowli koni czystej krwi arabskiej i półkrwi angloarabskiej (rasa małopolska) oraz chowu i hodowli bydła mlecznego rasy polskiej holsztyńsko-fryzyjskiej. Produkcja roślinna pełniła rolę pomocniczą dla produkcji zwierzęcej zapewniając pasze, a nadwyżki zbóż przeznaczano na sprzedaż. Spółka gospodarowała na powierzchni 1707,3 ha gruntów, w tym 767,5 ha użytków zielonych. Konie hodowane w Stadninie rozmieszczone były w szesnastu stajniach (stajnie boksowe oraz stajnie z biegałnią). Były to głównie obiekty zabytkowe wybudowane w XIX wieku, a także pochodzące z okresu międzywojennego⁶. Było utrzymywane było w dziesięciu obiektach tj. oborach i zaadoptowanych wiatkach.

(akta kontroli str. 2365-2366, 3264, 2672-2677, 2867-2780)

Zadania w zakresie prac hodowlanych w Spółce powierzone zostały trzem pracownikom zatrudnionym na podstawie umowy o pracę. Hodowlę koni prowadziła główny specjalista ds. hodowli koni, magister zootechniki, absolwentka Akademii Podlaskiej w Siedlcach o specjalności hodowla i użytkowanie koni. Hodowlę bydła prowadziło dwóch pracowników: główny zootechnik ds. hodowli, absolwent technikum rolniczego o specjalności uprawa roślin i hodowla zwierząt i zootechnik ds. hodowli, absolwentka Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie na kierunku hodowla koni i jeździectwo. Zatrudnione osoby posiadały staż pracy i wymagane doświadczenie zawodowe do wykonywania powierzonych zadań w Spółce. W latach 2017-2022 na stanowiskach odpowiedzialnych za hodowlę pracowało łącznie dziewięciu pracowników, w tym dwóch odpowiedzialnych za hodowlę koni i siedmiu za hodowlę bydła. Według Prezesa Spółki realizacja długoterminowych planów hodowlanych była utrudniona ze względu na zmiany pracowników na tych stanowiskach.

(akta kontroli str. 77-84, 2680-2681, 2713, 2738-2741, 2399)

1.2. Główne założenia, kierunki i stan hodowli były zgodne z realizowanymi w Spółce biznesplanami na lata 2017 i 2018 oraz Planem Naprawczym na lata 2019-2021⁷. Spółka prowadziła hodowlę koni utrzymując zakładane liczby klaczy matek (64 klacze arabskie czystej krwi oraz 26 małopolskich) określone w „Strategicznym programie hodowli koni”. Prace hodowlane w zakresie hodowli bydła prowadzone były w oparciu o wytyczne zawarte w „Strategicznym programie hodowli bydła”. W Spółce nie opracowywano odrębnych planów hodowli.

W Stadninie prowadzone były dwa działy hodowli koni: rasy czystej krwi arabskiej oraz koni półkrwi angloarabskiej (małopolskiej). Celem hodowlanym w dziale czystej krwi arabskiej była stała poprawa typu, urody i pokroju przy użyciu mechanizmów selekcyjnych określonych w zatwierdzonym przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi „Programie Hodowli Rasy Czystej Krwi Arabskiej”. Celem hodowlanym w dziale półkrwi angloarabskiej była poprawa możliwości sportowych koni i dostarczanie rozplodników do stad ogierów i hodowli terenowej.

5 Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

6 Nowymi wybudowanymi obiektami były: hala treningowo-aukcyjna z zapleczem stajennym na 40 koni, Centrum Inseminacji Koni oraz wiaty do przechowywania siana i słomy.

7 Plan opracowany i przyjęty do realizacji Uchwałą Zarządu 01/12/2018, zatwierdzony Uchwałą nr 15/2019 Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników z dnia 19.09.2019 r.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. liczba koni arabskich wyniosła 309 sztuk, z tego 288 koni znajdowało się w stadzie hodowlanym i 21 w stadzie niehodowlanym; na dzień 31 grudnia 2018 r. liczba koni wyniosła 336 sztuk, z tego 313 znajdowało się w stadzie hodowlanym i 23 w stadzie niehodowlanym; na dzień 31 grudnia 2019 r. liczba koni wyniosła 347 sztuk, z tego 330 koni znajdowało się w stadzie hodowlanym i 17 w stadzie niehodowlanym; na dzień 31 grudnia 2020 r. liczba koni wyniosła 311 sztuk, z tego 288 znajdowało się w stadzie hodowlanym i 23 w stadzie niehodowlanym; na dzień 31 grudnia 2021 r. liczba koni wyniosła 288 sztuk, z tego 276 znajdowało się w stadzie hodowlanym i 12 w stadzie niehodowlanym.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. liczba koni półkrwi angloarabskich wyniosła 97 sztuk, z tego 95 koni znajdowało się w stadzie hodowlanym i dwa konie w stadzie niehodowlanym; na dzień 31 grudnia 2018 r. liczba koni wyniosła 102 sztuki, z tego 84 znajdowało się w stadzie hodowlanym i 18 w stadzie niehodowlanym; na dzień 31 grudnia 2019 r. liczba koni wyniosła 94 sztuki, z tego 80 znajdowało się w stadzie hodowlanym i 14 w stadzie niehodowlanym; na dzień 31 grudnia 2020 r. liczba koni wyniosła 75 sztuk, z tego 71 znajdowało się w stadzie hodowlanym i cztery w stadzie niehodowlanym; na dzień 31 grudnia 2021 r. liczba koni wyniosła 70 sztuk, wszystkie znajdowały się w stadzie hodowlanym.

(akta kontroli str. 922, 926, 2372-2387)

W Strategicznym programie hodowli koni dla Stadniny przyjęto jako minimalny poziom 60 klaczy arabskich czystej krwi oraz 25 małopolskich. W latach 2017–2021 liczba klaczy matek spełniała założenia Strategicznego programu hodowli koni i wyniosła odpowiednio: 41, 64, 60, 64, 62 klaczy arabskich czystej krwi oraz 27, 25, 25, 27, 27 klaczy małopolskich.

(akta kontroli str. 927-930)

Zasady przeprowadzania przeglądów hodowlanych zostały określone dla Spółki przez ANR, a następnie KOWR⁸. W latach 2017 – 2018 przeprowadzono po dwa przeglądy hodowlane oddzielnie dla koni arabskich czystej krwi (wiosenny i jesienny) i koni półkrwi angloarabskiej (wiosenny i jesienny). W 2019 r. przeprowadzono dwa przeglądy dla koni arabskiej czystej krwi (wiosenny i jesienny) oraz jeden przegląd dla koni półkrwi angloarabskiej (jesienny). W 2020 r. przeprowadzono jeden przegląd hodowlany dla koni arabskich czystej krwi oraz dla koni półkrwi angloarabskiej (jesienny). W 2021 r. przeprowadzono dwa przeglądy hodowlane: jeden dla koni arabskich czystej krwi (jesienny) oraz jeden dla koni półkrwi angloarabskiej (wiosenny). Przewodniczącym komisji był pracownik ANR, a następnie KOWR, a członkami członkowie Zarządu Spółki oraz pracownik odpowiedzialny za hodowlę koni w Spółce. Protokoły były przesyłane do wiadomości ANR, a następnie KOWR. Komisja wyrażała zgodę na eliminację koni ze stada hodowlanego oraz kwalifikację klaczy do hodowli.

(akta kontroli str. 92, 161, 269-411)

Przesłankami o wyłączeniu koni ze stada hodowlanego były selekcje do sprzedaży podczas aukcji, brak standardu, wady (np. wady budowy kończyn, wady postawy kończyn), problemy zdrowotne (np. wyeliminowanie ogiera lub klaczy z rozrodu, nadwyżki hodowlane, słaba kariera wyścigowa, brak kwalifikacji do treningu wyścigowego, zaawansowany wiek. Selekcję doraźną, poza przeglądem hodowlanym, przeprowadzała komisja złożona z Zarządu Spółki i hodowcy koni.

(akta kontroli str. 286-309, 400-411)

⁸ Zasady przeprowadzania przeglądów hodowlanych Załącznik nr III w Strategicznym programie hodowli koni w Spółkach ANR oraz Pismo Departamentu Nadzoru nad Spółkami Strategicznymi KOWR nr CEN.DNSS.WH.6173.8.2018.IW z dnia 21 lutego 2018 r. przekazujące m.in. uaktualniony i skorygowany wykaz dokumentacji hodowlanej.

Głównym kierunkiem hodowli koni czystej krwi arabskiej w Spółce była hodowla koni pokazowych. Ocena wartości użytkowej koni dokonywana była przez udział najlepszych koni w pokazach rangi międzynarodowej i uzyskane w ich trakcie wyniki poszczególnych koni. Konie czystej krwi arabskiej odbywały również trening wyścigowy w celu sprawdzenia ich dzielności wyścigowej na torach oraz możliwości wykorzystania ich do innych kierunków użytkowania sportowego.

Ocena wartości użytkowej koni rasy małopolskiej dokonywana była poprzez selekcję źrebiąt i młodych koni w oparciu o wskaźniki rozwojowe i zdrowotne, selekcję ogierów i klaczy w wieku od 2,5 – 3 lat, kwalifikację ogierów do zakładów treningowych, selekcję klaczy na podstawie wyników uzyskanych podczas polowej próby dzielności, selekcję na podstawie wyników osiąganych przez konie hodowli janowskiej podczas zawodów sportowych.

Próbowi dzielności poddawane były klacze w kategorii prób polowych (w 2017 r. – pięć klaczy, w 2019 r. – siedem klaczy, w 2020 r. – cztery klacze, w 2018 i w 2021 r. nie przeprowadzono prób dzielności); pięć ogierów, które otrzymały licencję (dwa w 2017 r., jeden w 2018 r. i dwa w 2021 r.); i pięć ogierów zakwalifikowanych do ZT (dwa w 2019 r. i trzy w 2021 r.).

W latach 2017 – 2021 treningowi wyścigowemu poddano odpowiednio 30, 43, 47, 41 i 37 koni czystej krwi arabskiej. Konie półkwi angloarabskiej uczestniczyły w treningu wyścigowym w latach 2018, 2019 i w 2021 r. odpowiednio w liczbie: 13 i po sześć koni w 2019 r. i 2021 r. W 2017 r. nie organizowano wyścigów dla koni tej rasy na Torze Wyścigowym we Wrocławiu a w 2020 r. Spółka nie wystawiła koni małopolskich w gonitwach płaskich z uwagi na bardzo dużą liczbę koni z hodowli, które nie zostały zakwalifikowane do treningu wyścigowego z powodu braku predyspozycji wyścigowych. Największa liczba zwycięstw na torze wyścigowym w gonitwach płaskich koni czystej krwi arabskiej była w 2017 r. - 31. W latach 2018 – 2021 było odpowiednio: 19, 8, 11 i 12 zwycięstw. Najwyższą sumę wygranych przyniosły starty koni czystej krwi arabskiej w 2017 r. – 491,9 tys. zł. Starty w latach 2018 – 2021 przyniosły wygrane w wysokości odpowiednio: 344,9 tys. zł, 196,2 tys. zł, 142,4 tys. zł i 134,1 tys. zł.

(akta kontroli str. 436-439, 877, 879)

W 2017 r. konie ze Stadniny brały udział w czterech zagranicznych czempionatach, na których otrzymały: dwa tytuły Klaczy Czempionki, trzy tytuły Top Ten Pucharu Narodów, po jednym I, II i III miejscu w klasie i siedmiokrotnie miejsca od V do X w klasie. Na jednym pokazie i dwóch czempionatach krajowych konie arabskie zajęły trzykrotnie miejsca I, siedmiokrotnie miejsca II, dwunastokrotnie miejsca III i czterokrotnie miejsca IV oraz jeden tytuł wiceczempiona i jeden tytuł drugiego wiceczempiona. W 2018 roku konie ze Stadniny uczestniczyły w trzech zagranicznych czempionatach, na których uzyskały wyniki: jedno I miejsce w klasie, trzy III miejsca w klasie, trzynastokrotnie zajmowały miejsca od IV do X. W czterech krajowych pokazach i czempionatach otrzymały trzy tytuły czempiona, 12 tytułów wiceczempiona, pięciokrotnie TOP Five Czempionatu. Miejsce I w klasie zdobyły 16 razy, miejsce II – 6 razy, miejsce III – 4 razy. Miejsca od IV do VIII w klasie zajęły 10 razy. W 2019 r. konie ze Stadniny uczestniczyły w pięciu zagranicznych pokazach, na których uzyskały wyniki: jeden tytuł TOP Five czempionatu, dwa tytuły wiceczempiona, dwa tytuły drugiego wiceczempiona, sześć I miejsc w klasie, trzy II miejsca w klasie, trzy III miejsca w klasie oraz osiem miejsc od IV do XII. W pięciu krajowych pokazach otrzymały sześć tytułów czempiona, sześć tytułów

wicieczempiona, trzy tytuły drugiego wicieczempiona, trzykrotnie TOP Five Czempionatu. Miejsce I w klasie zdobyły 15 razy, miejsce II - 11 razy, miejsce III - 13 razy. Miejsca od IV do IX zajęły 12 razy. W 2020 r. konie ze Stadniny uczestniczyły w jednym zagranicznym czempionacie, na którym uzyskały po jednym tytule czempiona i drugiego wicieczempiona, dwa razy I miejsce w klasie, jedno miejsce II w klasie oraz trzy miejsca od IV do VII w klasie. W czterech krajowych pokazach otrzymały jeden tytuł czempiona, 6 tytułów wicieczempionów, 4 tytuły drugiego wicieczempiona; jeden tytuł TOP Five czempionatu oraz jeden tytuł Najlepszego Konia Wyścigowego Pokazu. Miejsce I w klasie zdobyły siedem razy, miejsce II - 10 razy, miejsce III - pięć razy. Miejsca od IV do IX zdobyły 20 razy. W 2021 r. konie uczestniczyły w trzech zagranicznych pokazach, w których uzyskały po jednym I (złoty medal), II i III (srebrny i brązowy medal) miejscu w Czempionacie, dwukrotnie zdobyły tytuł TOP 10 Czempionatu, uzyskały po jednym I i II miejscu w klasie, miejsce III w klasie zdobyły sześć razy oraz pięć miejsc w klasie od IV do VI. W czterech krajowych pokazach otrzymały: trzy tytuły czempiona; trzy tytuły wicieczempiona po jednym IV i V miejscu w Czempionacie. Miejsce I w klasie zdobyły siedem razy, miejsce II - 10 razy, miejsce III - osiem razy. Miejsca od IV do V w klasie zajęły 12 razy.

(akta kontroli str. 440-441)

1.3. Sprzedaży koni w Spółce dokonywano na zasadach określonych w piśmie Departamentu Nadzoru nad Spółkami Strategicznymi KOWR⁹ oraz zgodnie ze *Strategicznym programem hodowli koni w Spółkach Agencji Nieruchomości Rolnych*¹⁰. Spółka nie opracowała własnych procedur i zasad sprzedaży koni własnych.

W 2017 r. sprzedano 87 koni na łączną kwotę netto 3 250,5 tys. zł, uzyskując średnią cenę za konia 37,4 tys. zł, w tym na aukcjach i w wyniku przetargów sprzedała 43 konie na łączną kwotę netto 1 346,3 tys. zł, uzyskując średnią cenę za konia 31,3 tys. zł. W 2018 r. Spółka sprzedała 51 koni za łączną kwotę netto 1 435,4 tys. zł, uzyskując średnią cenę za konia 28,1 tys. zł, w tym na aukcjach i w wyniku przetargów sprzedała 27 koni na łączną kwotę netto 1 165,2 tys. zł, uzyskując średnią cenę za konia 43,1 tys. zł. W 2019 r. Spółka sprzedała 78 koni na łączną kwotę netto 5 694,6 tys. zł, uzyskując średnią cenę za konia 73,0 tys. zł, w tym na aukcjach, w wyniku przetargów i konkursów ofert sprzedała 60 koni na łączną kwotę netto 3 030,5 tys. zł, uzyskując średnią cenę za konia 50,5 tys. zł. W 2020 r. Spółka sprzedała 125 koni na łączną kwotę netto 1 793,3 tys. zł, uzyskując średnią cenę za konia 14,3 tys. zł, w tym na aukcjach i w wyniku konkursów ofert sprzedała 118 koni na łączną kwotę netto 1 689,9 tys. zł, uzyskując średnią cenę za konia 14,3 tys. zł. W 2021 r. Spółka sprzedała 99 koni na łączną kwotę netto 2 729,4 tys. zł, uzyskując średnią cenę za sprzedaż konia 27,6 tys. zł. Wszystkie konie w 2021 r. zostały sprzedane na aukcjach i w wyniku konkursów ofert.

(akta kontroli str. 923-926, 1169-1174)

W 2017 r. sprzedano siedem koni ze stada hodowlanego i 80 koni ze stada niehodowlanego. W latach 2018 – 2021 dokonywano sprzedaży koni ze stada niehodowlanego.

(akta kontroli str. 925, 2085-2165)

⁹ Pismo znak CEN.DNSS.WH.6173.8.2018.IW.2 z dnia 21 lutego 2018 r.

¹⁰ Załącznika nr IV pkt. 3, pn. *Sprzedaż koni ze spółek*, według których sprzedaż koni powinna być dokonywana w formie publicznej, tj. przetargu, aukcji, konkursu ofert, itd. Jeśli sprzedaż koni w powyższej formie okaże się nieskuteczna, tj. koni nie zostanie sprzedany na aukcji, po raz kolejny może być wystawiony do sprzedaży w formie indywidualnych negocjacji z klientem.

Sprzedaż koni w Spółce¹¹ założono na poziomie 80 sztuk w 2017 r. - sprzedano 87 koni (108,7% planu); 96 sztuk w 2018 r. - sprzedano 51 koni (53,1% planu); 113 sztuk w 2019 r. - sprzedano 78 koni (69,0% planu); 98 sztuk w 2020 r. - sprzedano 125 koni (127,5% planu); 85 sztuk w 2021 r. - sprzedano 99 koni (116,5% planu). Główny Księgowy Stadniny wyjaśniła: „(...) W okresie objętym kontrolą na rozbieżności pomiędzy przyjętymi założeniami a faktyczną liczbą koni sprzedanych wpływ miały zmienne warunki na rynku sprzedaży koni. Zgodnie z obowiązującym Planem Naprawczym w roku 2020 Spółka w celu zmniejszenia liczebności posiadanych koni a tym samym zniwelowania kosztów hodowli koni, przyczyniła się do sprzedaży liczbę koni większą niż w dokumentacji planistycznej (...).”

(akta kontroli str. 933-936)

Analiza pięciu transakcji o największej wartości dotyczących sprzedaży koni w Spółce wykazała, że łączna wartość ewidencyjna tych koni wyniosła 60,4 tys. zł (od 10,0 tys. zł do 13,3 tys. zł), a łączna cena transakcyjna wyniosła 5 501,0 tys. zł (od 571,1 tys. zł do 2 214,6 tys. zł). Cztery konie zostały sprzedane na aukcjach natomiast jeden z pominięciem formy publicznej¹² (co zostało opisane na str. 14-15 niniejszego wystąpienia pokontrolnego). Analiza pięciu transakcji o najmniejszej wartości dotyczących sprzedaży koni w Spółce wykazała, że łączna wartość ewidencyjna tych koni wyniosła 26,5 tys. zł (od 4,5 tys. zł do 7 tys. zł) natomiast łączna cena transakcyjna wyniosła 3,7 tys. zł (od 0,1 tys. zł do 1,5 tys. zł). Przyczyną sprzedaży koni po cenie niższej niż przyjęta wartość ewidencyjna były m.in. posiadane wady rozwojowe, posiadane wady starcze, słaby rozwój po ciężkim urazie nogi, wady nabyte podczas treningu rajdowego (nieodwracalna kulawizna). Trzy konie zostały sprzedane w wyniku przetargów, a dwa konie zostały przekazane za symboliczną opłatą do Fundacji Przystań Ocalenie.

(akta kontroli str. 1000-1130)

Wyceny koni dokonywano na koniec każdego roku obrachunkowego w drodze zarządzeń¹³ Prezesa Zarządu Stadniny w sprawie wyceny inwentarza żywego, produktów pochodzenia zwierzęcego i produktów roślinnych, przy zastosowaniu zasad ostrożności, współmierności oraz ciągłości, tj. porównywalności¹⁴.

W okresie objętym kontrolą wycenę koni przed sprzedażą przeprowadzała Komisja ds. cen minimalnych koni Stadniny Koni Janów Podlaski Sp. z o.o., która ustalała ceny minimalne (rezerwowe) koni oferowanych na sprzedaż podczas przetargów i aukcji. Komisja działała na podstawie zarządzeń¹⁵ Prezesa: nr 2/09/2016¹⁶ z dnia 30 września 2016 r. oraz nr 3/02/2017¹⁷ z dnia 28 lutego 2017 r. w sprawie powołania

¹¹ Biznesplan na rok 2017 z dnia 30 maja 2017 r. – korekta; Biznesplan na rok 2018 z dnia 23 maja 2018 r. – korekta; Plan naprawczy na lata 2019-2021 z dnia 19 września 2019 r.

¹² Na podstawie umowy z dnia 30 grudnia 2019 r.

¹³ Nr 1/12/2017 z dnia 30 grudnia 2017 r.; nr 02/12/2018 z dnia 31 grudnia 2018 r.; nr 2/12/2019 z dnia 31 grudnia 2019 r.; nr 02/12/2020 z dnia 31 grudnia 2020 r.; nr 02/12/2021 z dnia 31 grudnia 2021 r.

¹⁴ „Metody wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego” stanowiące załącznik nr 6 do Uchwały nr 04/12/2018 Zarządu Stadniny Koni Janów Podlaski Spółka z o.o. z dnia 14 grudnia 2018 r. pkt I.6.B „konia zakupione wycenia się według ceny nabycia. Konia własne wycenia się według wartości ustalonych na dzień bilansowy z uwzględnieniem uzyskanych w poszczególnych grupach koni ceny sprzedaży. Wycena odbywa się przy zastosowaniu zasady ciągłości -porównywalności, współmierności, a przede wszystkim zasady ostrożności.”

¹⁵ Zarządzenie nr 2/09/2016 Prezesa Zarządu Stadniny Koni Janów Podlaski Spółka z o.o. z dnia 30 września 2016 r. w sprawie powołania Komisji ds. cen minimalnych koni Stadniny Koni Janów Podlaski Sp. z o.o.; Zarządzenie nr 3/02/2017 Zarządu Stadniny Koni Janów Podlaski Spółka z o.o. z dnia 28 lutego 2017 r. w sprawie powołania Komisji ds. cen minimalnych koni Stadniny Koni Janów Podlaski Sp. z o.o.; Zarządzenie nr 03/03/2018 Zarządu Stadniny Koni Janów Podlaski Spółka z o.o. z dnia 26 marca 2018 r. w sprawie aktualizacji składu komisji ds. cen minimalnych koni oraz wyceny koni na dzień 31 grudnia 2017 r.; Zarządzenie nr 01/05/2020 Prezesa Zarządu Stadniny Koni Janów Podlaski Spółka z o.o. z dnia 4 maja 2020 r. w sprawie aktualizacji składu Komisji ds. cen minimalnych koni własności Stadniny Koni Janów Podlaski Sp. z o.o.; Zarządzenie nr 3/09/2020 p.o. Prezesa Zarządu Stadniny Koni Janów Podlaski Spółka z o.o. z dnia 21 września 2020 r. w sprawie aktualizacji składu Komisji ds. cen minimalnych koni Stadniny Koni Janów Podlaski Sp. z o.o.

¹⁶ Zgodnie z zarządzeniem w skład Komisji wchodził Prezes Zarządu, Główny specjalista ds. hodowli koni, Specjalista ds. hodowli koni, Lekarz Weterynarii.

¹⁷ Zgodnie z zarządzeniem w skład Komisji wchodził Prezes Zarządu, Główny specjalista ds. hodowli koni, Specjalista ds. hodowli koni, Lekarz weterynarii Stadniny Koni Janów Podlaski.

Komisji ds. cen minimalnych koni Stadniny Koni Janów Podlaski Sp. z o.o. oraz zarządzeń w sprawie aktualizacji składu Komisji ds. cen minimalnych koni: nr 03/03/2018¹⁸ z dnia 26 marca 2018 r., nr 01/05/2020¹⁹ z dnia 4 maja 2020 r., nr 3/09/2020²⁰ z dnia 21 września 2020 r.

(akta kontroli str. 877-880, 885-894, 937-997, 1169-1174, 1235-1239)

W spółce nie określono uregulowań wewnętrznych dotyczących wydzierżawiania koni własnych. Umowy dzierżawy zawierane były na podstawie przedstawionych ofert. Jak wyjaśnił Prezes, dzierżawy dotyczyły pojedynczych koni, którymi zainteresowani byli potencjalni dzierżawcy, chcący zaprezentować konia podczas pokazów lub użyć we własnej hodowli. Umowy na dzierżawę klaczy zawarte w okresie objętym kontrolą określały ograniczenia związane z uzyskaniem zarodków i źrebiąt. Spółka nie ustaliła formalnej stawki za dzierżawę koni. Stawka za dzierżawę danego konia była ustalana indywidualnie w każdym przypadku. W okresie objętym kontrolą Spółka wydzierżawiała: 12 koni w 2017 r., 11 koni w 2018 r., 7 koni w 2019 r., 3 konie w 2020 r. i 3 konie w 2021 r. W sprawie rozliczeń z tytułu dzierżawy koni własnych Prezes wyjaśnił, że: „(...) rozliczenia z tytułu dzierżawy koni własności Spółki dokonywane były zarówno w formie rozliczenia pieniężnego jak i w uzasadnionych przypadkach, dających wymierne korzyści dla Spółki poprzez specjalistyczny trening konia, promocję danego konia na arenie krajowej i zagranicznej, podnoszenie kwalifikacji danego konia poprzez udział w zawodach różnej rangi, świadczonych przez dzierżawcę na rzecz Spółki (...)”. Przychody z tytułu dzierżawy koni w latach 2017 – 2021 wyniosły łącznie 715,3 tys. zł, w tym: 46,9 tys. zł w 2017 r., 112,0 tys. zł w 2018 r., 192,5 tys. zł w 2019 r., 360,9 tys. zł w 2020 r. i 3,0 tys. zł w 2021 r.

W sprawie padnięcia klaczy²¹, wydzierżawionej do stadniny Cedar Ridge Arabians w USA na podstawie umowy zawartej 5 czerwca 2020 r., obowiązującej od sierpnia 2020 r. do 31 stycznia 2022 r. Prezes wyjaśnił, że: „(...) jeszcze przed zakończeniem obowiązywania umowy klacz nagle zachorowała w efekcie czego padła. (...)” W związku z padnięciem klaczy Spółka otrzymała w 2021 r. zgodnie z umową dzierżawy odszkodowanie w wysokości 1.372,6 tys. zł.

(akta kontroli str. 442-603, 604-666, 877-901)

Po zakończonej dzierżawie na podstawie umowy zawartej 25 listopada 2019 r. Spółka nie odzyskała terminowo klaczy²² przebywającej w Arabii Saudyjskiej. Zgodnie z umową klacz wydzierżawiono na okres do 15 maja 2020 r. Aneksem z 21 stycznia 2020 r. okres dzierżawy wydłużono do 18 sierpnia 2020 r. Jak wyjaśnił Prezes: „(...) Stadnina Koni Janów Podlaski Sp. z o.o. dołożyła wszelkich starań mających na celu odzyskanie klaczy i jej jak najszybszy powrót do rodzimej stadniny. Spółka wielokrotnie próbowała nawiązać kontakt z dzierżawcą klaczy w celu ustalenia informacji w temacie powrotu klaczy, niestety było to bezskuteczne. O zaistniałej sytuacji została poinformowana Ambasada Arabii Saudyjskiej, z prośbą o podjęcie stanowiska i próby pomocy w przedmiotowej sprawie. Sprawa została przekazana do prawnika, celem podjęcia dalszych działań. W efekcie końcowym w dniu 23.09.2021 r. klacz wróciła do Spółki (...)”. Należności z tytułu bezumownego korzystania z dzierżawy (według stanu na 31 grudnia 2021 r.) wyniosły 296,3 tys. zł. Główna Księgowa Stadniny wyjaśniła, że w celu wyegzekwowania od dzierżawcy należności z tytułu bezumownego korzystania z dzierżawy klaczy Encarina, Spółka podejmowała

¹⁸ Zgodnie z zarządzeniem w skład Komisji wchodził p.o. Prezes Zarządu, Główny specjalista ds. hodowli koni, Starszy specjalista ds. hodowli koni, Główny księgowy, Koniuszy.

¹⁹ Zgodnie z zarządzeniem w skład Komisji wchodził p.o. Prezes Zarządu, Główny specjalista ds. hodowli koni, Główny księgowy, Koniuszy, Doradca Spółki ds. hodowli koni.

²⁰ Zgodnie z zarządzeniem w skład Komisji wchodził Prezes Zarządu/p.o. Prezes Zarządu, Główny specjalista ds. hodowli koni, Główny księgowy.

²¹ Dotyczy klaczy Pinga.

²² Dotyczy klaczy Encarina.

próby kontaktu z dzierżawcą, a także został on obciążony stosownymi notami księgowymi za bezumowne korzystanie z przedmiotu dzierżawy. Sprawa została przekazana do kancelarii prawnej obsługującej Spółkę i do dnia zakończenia kontroli nie została zakończona.

(akta kontroli str. 667-876, 902-920)

W latach objętych kontrolą w Spółce prowadzono pensjonat dla koni zgodnie z zarządzeniem Prezesa Zarządu nr 1 z 20 stycznia 2015 r. w sprawie wprowadzenia cen usług dotyczących zwiedzania stadniny, wynajmowania pomieszczeń w hali, utrzymania koni, pensjonatu oraz zarządzeniami Prezesa Spółki w sprawie cennika oraz wykazu usług turystycznych, wynajmu pomieszczeń hali, utrzymania koni i pensjonatu świadczonych przez Stadninę oraz zarządzeniami zmieniającymi. Na podstawie badania pięciu²³ umów na utrzymanie konia stwierdzono, że w umowach tych m.in. określono stawkę za dzienne utrzymanie konia oraz formę płatności. W wyniku badania stwierdzono, że wszyscy kontrahenci dokonali płatności za utrzymanie koni w pensjonacie. W odniesieniu do dwóch umów opóźnienia wyniosły od jednego do 12 dni. W pozostałych przypadkach płatności dokonano terminowo. Przychody z tytułu utrzymania koni w pensjonacie uzyskane w 2017 r. wyniosły 96,3 tys. zł, w 2018 r. – 131,3 tys. zł, w 2019 r. – 122,6 tys. zł, w 2020 r. – 136,9 tys. zł a w 2021 r. – 191,4 tys. zł.

(akta kontroli str. 1170-1174, 1176-1218, 1240-1252)

1.4. Prowadzone prace hodowlane w zakresie hodowli bydła polegały na doskonaleniu genetycznym stada bydła mlecznego w celu poprawy parametrów mleka. W biznesplanie Spółka na każdy rok planowała wybrane parametry w zakresie hodowli i produkcji (zgodnie z wytycznymi przekazanymi przez KOWR) w tym: ilości bydła (m.in. krów, jałówek, byczków), produkcji mleka (w tym m.in. wydajność mleczną krów, ilość sprzedanego mleka, procent sprzedanego mleka i przychody z mleka) sprzedaży żywca (w tym m.in. sprzedaż żywca, przychody ze sprzedaży, średnią cenę) oraz towarową produkcję roślinną (z wyszczególnieniem m.in. rodzaju zbóż, ilości zasiewów, plonów, zbiorów i przychodów ze sprzedaży).

W 2017 r. Spółka poddawała jałowice genomowej ocenie wartości użytkowej, prowadziła oceny typu i budowy pierwiastek oraz dokonywała superowulacji i płukania zarodków. W 2017 r. poddano genomowej ocenie wartości hodowlanej 32 sztuki, ocenie typu i budowy poddanych zostało osiem pierwiastek. W zakresie programu transplantacji zarodków uzyskano 31 dobrych zarodków, co dało 5,17 zarodka na dawczynię.

Odnośnie do przyczyn odstąpienia przez Spółkę w 2018 r. od realizacji programu genomowania bydła Prezes Spółki wyjaśnił, że nie posiadał wiedzy w tym zakresie, jednak prawdopodobnie zdecydowały o tym wysokie koszty oceny genomowej oraz sytuacja organizacyjna i finansowa Spółki. Wyjaśnił, że genotypowanie może rozpocząć się tylko wtedy, gdy zapewnione zostaną odpowiednie parametry i warunki hodowli. Takie warunki są w trakcie realizacji, nastąpiła poprawa parametrów i sens genotypowania pojawi się dopiero u cieląt, które zaczną przychodzić na świat w 2023 r. Według Prezesa genotypowanie zwierząt przy poziomie brakowania występującym w Spółce (42,3% w 2021 r. i 38,3% w 2020 r.) nie ma najmniejszego sensu i jest ekonomicznie nieuzasadnione.

(akta kontroli str. 2340-2365, 2336-2338, 2680-2683, 3864-3867)

²³ Zawartych w dniach: 4 września 2019 r., 11 lutego 2020 r., 25 maja 2020 r., 1 czerwca 2021 r. i 1 września 2021 r.

Posiadane przez Spółkę stajnie gwarantowały utrzymanie w dobrostanie zaplanowanej liczby koni. Według głównego zootechnika ds. hodowli bydła Spółka nie była organizacyjnie przygotowana do utrzymania pogłowa bydła w wielkościach zakładanych w programie naprawczym na lata 2019 - 2021. Aktualnie prowadzone prace remontowe w zakresie adaptacji i modernizacji wiat dla bydła mają na celu zapewnić stanowiska dla 500 krów mlecznych (na koniec 2021 r. Spółka posiadała 326 krów).

(akta kontroli str. 2520-2524)

Osiągane wyniki hodowli bydła w zakresie parametrów produkcyjno-hodowlanych odpowiadały założeniom Polskiej Federacji Hodowców Bydła i Producentów Mleka (PFHBiPM). Wydajność²⁴ produkcji mleka wzrosła z 9 522 do 10 212 kg od krowy, udział tłuszczu wzrósł z 4,26 do 4,48 %, białka z 3,43 do 3,58% w ogólnej masie mleka. W celu osiągnięcia prawidłowych parametrów mleka zwiększono brakowanie krów w stadzie, z 30,9 % wielkości stada w 2017 r. do 42,3% w 2021 r. Zwiększone brakowanie w ostatnim kwartale 2020 r. i 2021 r. wynikały z konieczności osiągnięcia prawidłowych parametrów mleka. Wykonywane w 2022 r. prace remontowe obiektów związanych z hodowlą bydła według Prezesa pozwolą na ustabilizowanie średniej wydajności produkcji mleka na poziomie 10,5 – 11,0 tys. litrów mleka od krowy.

(akta kontroli str. 2467-2470, 2680-2683)

Osiągane przychody z prowadzonej hodowli bydła wzrosły z 5 477,6 tys. zł do 6 949,6 tys. zł i realizowane były głównie z tytułu sprzedaży mleka. Udział przychodów z mleka w produkcji hodowlanej bydła stanowił od 73% w 2021 r. do 96,8% w 2019 r. Dla poprawy warunków chłodzenia i przechowywania mleka w 2021 r. zakupiono zbiornik na mleko o pojemności 12 tys. litrów. Pozostałe przychody z tytułu hodowli bydła dotyczyły sprzedaży bydła, które wzrosły z 549,29 tys. zł w 2017 r. do 671,23 tys. zł w 2021 r. W badanym okresie, w związku z prowadzoną działalnością hodowlaną, sprzedano łącznie 1 596 sztuk bydła, tj. w 2017 r. – 250 sztuk, w 2018 r. i 2019 r. po 340 sztuk, w 2020 r. 364 sztuki i w 2021 r. 302 sztuki. W grupach sprzedawanego bydła największy udział stanowiły buhajki - 766 sztuk (48%) i wybrakowane krowy - 638 sztuk (40%). Ponadto sprzedano 190 jałówek (11,9%), w tym dziewięć jałówek cielných i dwa buhaje. Udział z tytułu sprzedaży żywca w przychodach z hodowli bydła stanowił od 9,7% w 2021 r. do 14,5% w 2020 r. W badanym okresie na remont stada przeznaczono łącznie 484 jałówki.

(akta kontroli str. 2338, 2404, 2471, 2525-2529, 2392-2393, 3435, 3558, 3679-3864)

Wielkość planowanej hodowli bydła określona została w biznesplanach i planie naprawczym. Planowane i zrealizowane wielkości stada bydła wyniosły odpowiednio:

- w 2017 r. plan 734, wykonanie 701 sztuk, w 2018 r. plan 758, wykonanie 796 sztuk, w 2019 r. plan 827, wykonanie 695 sztuk, w 2020 r. plan 859, wykonanie 606, w 2021 r. plan 903, wykonanie 639 sztuk.

Wielkość planowanej i wykonanej sprzedaży bydła wyniosła odpowiednio:

- w 2017 r. plan 292, wykonanie 250 sztuk, w 2018 r. plan 301, wykonanie 340 sztuk, w 2019 r. plan 302, wykonanie 340 sztuk, w 2020 r. plan 338, wykonanie 364 sztuk, w 2021 r. plan 322, wykonanie 302 sztuk.
- w układzie wartościowym: w 2017 r. plan 512,9 tys. zł, wykonanie 548,3 tys. zł, w 2018 r. plan 572,4 tys. zł, wykonanie 634,8 tys. zł, w 2019 r. plan 567,5 tys. zł, wykonanie 608,3 tys. zł, w 2020 r. plan 612,2 tys. zł, wykonanie 707,7 tys. zł, w 2021 r. plan 603,8 tys. zł, wykonanie 671,2 tys. zł;

²⁴ Wydajność z kontroli (kg) użytkowości

Sprzedaż bydła uzależniona była od wielkości wynikających z rozrodu (młode byczki) i brakowania stada hodowlanego krów mlecznych. Ceny uzyskiwane ze sprzedaży kształtowały się na poziomie średnich cen oferowanych w kraju.

(akta kontroli str. 2658-2663, 2391, 2744-2745)

W ramach objętych badaniem 10 transakcji sprzedaży bydła²⁵, w związku z którymi sprzedano łącznie 111 sztuk zwierząt ustalono, że sprzedaż we wszystkich przypadkach dokumentowana była fakturą sprzedaży wartość zwierząt wyceniana była indywidualnie na podstawie rozpoznania rynku i była wyższa od ustalonej wartości księgowej. W przypadku sprzedaży wybrakowanych krów z grupy „Chudźce i braki” (sztuki chronicznie chore, kulawe, posiadające problemy z płodnością, wydajnością), z uwagi na brak kategorii wyceny w ewidencji księgowej dla tej grupy - cena sprzedaży uznawana była za wartość księgową. Jak wyjaśniła Główna księgowa Spółki utrzymywanie w Spółce osobników wybrakowanych lub ich leczenie generowałoby dalsze koszty i mogło przynieść większe straty.

W Spółce nie określono zasad sprzedaży bydła hodowlanego. Z uwagi na charakter prowadzonej hodowli bydła mlecznego Spółka zachowywała na remont stada jałówki uzyskane z wycieleń, młode byczki sprzedawała rolnikom do dalszego opasu, a młode opasy i wybrakowane krowy z przeznaczeniem na ubój.

(akta kontroli str. 2576-2656)

Zgodnie z zaleceniami KOWR w Spółce prowadzona była selekcja bydła polegająca na eliminacji ze stada sztuk chorych, kulawych, nieplodnych poprzez przekwalifikowanie do kategorii chudźce i braki. Buhaje dobierane były do hodowli według kryterium zwiększenia produkcji oraz poprawy parametrów mleka. Krowy dobierane z uwagi na płodność i długowieczność. Wprowadzony został rejestr inseminacji, przyjęto zasadę pięciokrotnej inseminacji krów. Zakupiono system do monitorowania rui u krów dojnych. Dwa razy w roku dokonywana była korekcja racic całego stada, a co dwa miesiące korekcja najbardziej kulawych sztuk.

W sprawozdaniach z działalności Spółki za lata 2017-2019 wskazano, że w tych latach czynnikami negatywnie oddziałyującymi na stan hodowli bydła, w szczególności na spadek produkcji mleka w latach 2017-2018, były słabe wskaźniki rozrodu, na co wpływ miała jakość pasz, w tym stosowanie mieszanki mineralno-witaminowej, przy stosowaniu której uzyskano tylko 10-20% cielnych sztuk. W 2017 r. 90% krów po wycieleniu miało stany zapalne macicy w efekcie czego nastąpiło trzykrotne zmniejszenie liczby krów dojnych, ponadto odnotowano 17 urodzeń martwych i 57 padnięć cieląt. W sprawozdaniu za 2018 r. zapisano m.in., że uzyskanie niższych przychodów ze sprzedaży produktów zwierzęcych w tym mleka związane było z ogromną skalą zaniedbań w zakresie dobrostanu oraz użytkowania zużytego i wyeksploatowanego sprzętu. Wskazywano na nieprawidłowości i zaniedbania w hodowli polegające na braku właściwej opieki nad bydłem po wycieleniu, z tego powodu w 2019 r. odnotowano dwukrotny wzrost w stosunku do planu padłych cieląt (48), co spowodowane było nieodpowiednim lub brakiem pojenia cieląt w porze nocnej. W stosunku do osób odpowiedzialnych za dobrostan wyciągnięto konsekwencje służbowe. Występująca od 2011 r. paratuberkuloza u bydła mlecznego została zminimalizowana, na ograniczenie skali występowania tej choroby, jak wyjaśnił Prezes ma wpływ poprawa dobrostanu tj. warunków utrzymania (remonty i modernizacje budynków inwentarskich), oraz jakości żywienia. Dla poprawy odporności reprodukowanego stada cielęta poddawane są szczepieniom²⁶.

²⁵ W tym pięć o najwyższych wartościach w ramach których sprzedano łącznie 111 sztuk (w tym 68 buhajków, 42 krowy – chudźce i jedną jałówkę) oraz pięć o najniższych wartościach w ramach których sprzedano łącznie pięć buhajków.

²⁶ W wieku dwóch tygodni są szczepione przeciwko syncytotelnemu wirusowi oddechowemu (BRSV), parainfluenzie oraz bakteriom *Mannheimia haemolytica*.

Na wyniki hodowlane i produkcyjne w badanym okresie istotny wpływ miał stan użytków zielonych wykorzystywanych do produkcji roślinnej. Spółka w założeniach planistycznych wskazywała na niewykorzystany potencjał produkcyjny łąk trwałych. Wskazywano, że poprawa stanu ich zagospodarowania wymaga dodatkowych nakładów (rekultywacja, wzrost nawożenia). W opinii Prezesa konieczne jest założenie nowych użytków zielonych z przeznaczeniem na kiszonkę dla bydła mlecznego, jednak z uwagi na brak środków finansowych Spółka nie przeprowadziła inwestycji w tym zakresie. Prezes ponadto wyjaśnił, że użytkowane przez Spółkę trwałe użytki zielone położone w bezpośrednim sąsiedztwie granicy Polski z Białorusią na obszarze około 37 ha wymagają renowacji i rekultywacji, gdyż od jesieni 2021 r., uległy zniszczeniu, w skutek przemieszczania się pojazdów wojskowych w pasie przygranicznym.

Według Prezesa Spółka posiada wystarczające zasoby łąk i pastwisk na potrzeby hodowli koni, które pozwalały na swobodny wypas koni w sezonie letnim. Wśród czynników ograniczających wielkość produkcji mleka w okresie objętym kontrolą występowały okresowe niedobory pasz objętościowych (kiszonki z traw i lucerny). Użytkowane grunty orne i łąki w badanym okresie nie pozwalały w pełni zapewnić wymaganej ilości pasz i słomy dla prowadzonej hodowli, a największe niedobory pasz wystąpiły w latach 2019-2020 z powodu wystąpienia suszy rolniczej w latach 2018-2019. Spółka dokonywała zakupu brakujących produktów roślinnych m.in.: kukurydzy, pszenżyta, owsa, siana i słomy wydatkując na ten cel w 2017 r. - 358,5 tys. zł, w 2018 r. - 199,7 tys. zł, w 2019 r. - 837,3 tys. zł, w 2020 r. - 492,4 tys. zł i w 2021 r. 62,2 tys. zł.

(akta kontroli str. 2742-2746, 3681-3682, 3864-3867, 3558-3560, 3999, 2844-2866, 2693-2699)

W październiku 2020 r. podczas wizytacji KOWR w Spółce dokonano bilansu otwarcia, w którym wskazano na problemy Spółki w zakresie hodowli bydła²⁷. Miały one wpływ na osiągnięte wyniki w hodowli bydła w zakresie żywienia, rozrodu, zdrowia bydła, a także w zakresie technologii i organizacji prowadzonej hodowli. Ustalenia bilansu otwarcia przekazano do wiadomości KOWR. Zalecenia przekazane do realizacji w części wykonano na bieżąco, a pozostałe realizowane były w ramach przyjętych zadań inwestycyjnych prowadzonych w oparciu o pozyskane środki z tytułu dokapitalizowania Spółki.

(akta kontroli str. 2476-2486)

1.5. Spółka w badanym okresie prowadziła współpracę z Zespołem Szkół Zawodowych w Janowie Podlaskim w ramach, której uczniowie kształcący się w zakresie hodowli koni realizowali praktyki w Stadninie. Stadnina uczestniczyła w pracach powstałego w 2014 r. Centrum Naukowo-Przemysłowym pod nazwą „POLISH EQUINE GENETICS AND REPRODUCTION” w zakresie stworzenia warunków dla wykorzystania osiągnięć genetyki molekularnej w hodowli koni. Od 2015 r. Spółka uczestniczy w realizacji projektu w ramach programu

²⁷ Stwierdzone problemy dotyczyły m.in.: zlej jakości kiszzonek, wysokich kosztów zakupu kiszzonek, brak doboru buhajów do kojarzeń, brak wpisów zabiegów inseminacyjnych w kartotekach, duża ilość krów w stadzie z kulawiznami kończyn, dojenie do jednego zbiornika krów zdrowych i leczonych antybiotykami, brak procedur postępowania z krową i cielakiem po porodzie, brak pomieszczenia na padle zwierzęta, brak procedur dotyczących zbioru zielonek na kiszonki, brak kontroli zbieranych zielonek, złe kiszenie (duże straty, zła jakość kiszzonek), niewłaściwa procedura udoju, niestosowanie podstawowych wymogów sanitarnych przy udoju, brak poidel w kojcach porodowych, brak podstawowej wiedzy agronomicznej osoby zatrudnionej na stanowisku agonoma.

„BIOSTRATEG”, dostarczając materiał biologiczny (krew koni) do badań co pozwala na kontrolę i ocenę wartości genetycznej stada koni hodowlanych. W 2016 r. Stadnina zawarła z Uniwersytetem Przyrodniczym w Lublinie porozumienie o współpracy w zakresie działalności naukowo-badawczej i dydaktycznej. Spółka współpracowała z Małopolską Hodowlą Roślin Sp. z o.o. w zakresie uprawy i sprzedaży kwalifikowanego materiału siewnego zbóż.

Spółka, w ramach realizacji strategicznego programu hodowli bydła, w zakresie oceny wartości użytkowej bydła mlecznego prowadziła współpracę z Polską Federacją Hodowców Bydła i Producentów Mleka (PFHBiPM) oraz Stacją Hodowli i Unasieniania Zwierząt w zakresie doboru i selekcji materiału biologicznego w celu uzyskania pożądanych cech produkcyjnych, funkcjonalnych i hodowlanych.

(akta kontroli str. 2338-2464, 2693-2694, 2868-2920, 4256-4257, 4262)

Promocja i reklama hodowli koni polegała m.in. na prezentowaniu koni na najważniejszych pokazach krajowych i zagranicznych takich jak: Puchar Narodów w Aachen (Niemcy), Czempionat Europy (Verona – Włochy, Lier – Belgia), Czempionat Świata w Paryżu (Francja). Prezes wyjaśnił, że konie były w miarę możliwości prezentowane na Czempionatach rozgrywanych w USA i na Bliskim Wschodzie oraz, że prezentowane konie należą do światowej czołówki, co potwierdzały osiągane wyniki. Promocja i reklama własnej hodowli odbywała się również poprzez dzierżawę klaczy i ogierów. W celu utrzymania i intensyfikacji kontaktów z odbiorcami zamieszcza się informacje o Stadninie i jej osiągnięciach w czasopismach krajowych i zagranicznych. W Spółce odbywały się praktyki dla uczniów Zespołu Szkół Zawodowych w Janowie Podlaskim oraz dla studentów uczelni rolniczych. W Stadninie prowadzone są prace naukowe w zakresie hodowli koni i zarządzania przedsiębiorstwem rolnym.

Koszty w zakresie promocji hodowli i sprzedaży koni wyniosły 141,9 tys. zł (netto) w 2017 r., 149,1 tys. zł (netto) w 2018 r., 140,9 tys. zł (netto) w 2019 r., 62,5 tys. zł (netto) w 2020 r. i 104,7 tys. zł (netto) w 2021 r.

(akta kontroli str. 1172, 1176)

W okresie objętym kontrolą Spółka prowadziła wymaganą dokumentację hodowlaną, tj. imienne wykazy koni sporządzane według stanu na dzień 1 stycznia każdego roku, sprawozdania z wyźrebień i stanówki, plany stanowienia klaczy, protokoły selekcji podstawowej, protokoły brakowania doraźnego, sprawozdania z prób dzielności klaczy, katalogi z przeglądów hodowlanych.

Wymagana dokumentacja i sprawozdania w badanym okresie były przekazywane w zakresie określonym w Strategicznym programie hodowli koni. W latach 2019-2021 wystąpiły przypadki przekazywania dokumentacji po terminie określonym w Strategicznym programie hodowli koni, co spowodowane było pozyskaniem odpowiedniej wiedzy w zakresie sporządzania planu stanówkowego (np. ogiery dostępne w danym sezonie) lub konieczności skorygowania danych w przesyłanej dokumentacji. Powyższe nie miało wpływu na prowadzoną w Spółce hodowlę koni.

(akta kontroli str. 412-435, 269-278, 1253-1395)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Spółka dokonała sprzedaży klaczy ALSA za kwotę 520 tys. EUR netto z pominięciem formy publicznej na podstawie umowy zawartej w dniu 30 grudnia 2019 r. w związku z ofertą na zakup konia z dnia 7 listopada 2019 r. Powyższe działanie było niezgodne z pkt 3 Załącznika nr IV do Strategicznego programu hodowli koni, który stanowi, że *Sprzedaż koni powinna być dokonywana w formie publicznej, tj. przetargu, aukcji, konkursu ofert, itd. Jeśli sprzedaż koni w powyższej formie okaże się nieskuteczna, tj. koń nie zostanie sprzedany na aukcji, po raz kolejny może być wystawiony do sprzedaży w formie indywidualnych negocjacji z klientem.*

Obecny Zarząd Spółki nie posiadał informacji o przyczynach sprzedaży klaczy ALSA z pominięciem formy publicznej, a ówczesny p.o. Prezes Zarządu zeznał m.in., że *„Gdyby w trakcie (...) aukcji Winter Sale Stadnina sprzedawała konie i uzyskała środki, poprawa sytuacji finansowej Stadniny pozwoliłaby na zaniechanie sprzedaży klaczy ALSA. Mając to na uwadze, sprzedaż ALSY wystąpiła ze względu na sytuację finansową Stadniny, a sprzedaż klaczy ALSA w formie publicznej aukcji moim zdaniem mogłaby spowodować spadek wartości tej klaczy. Ponadto otrzymałem od wspólnika informację, że Spółka nie zostanie dokapitalizowana w 2020 r. Spółka pozyskała opinię prawną z dnia 15 listopada 2019 r., że obowiązujący stan prawny nie wyłącza możliwości zbycia klaczy ALSA z pominięciem jakiegokolwiek formy ogłoszonym licytacji. (...)”*

Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli powyższe argumenty nie stanowią uzasadnienia dla odstąpienia od trybu sprzedaży konia w formie publicznej. Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że sprzedaż konia niezgodnie z zasadami Strategicznego programu hodowli koni, tj. z pominięciem formy publicznej, była działaniem nierzetelnym.

(akta kontroli str. 1115-1168, 2313-2315, 2317-2330)

OCENA CZĄSTKOWA

Hodowla koni i bydła w Spółce realizowana była w oparciu o przyjęte do stosowania strategiczne programy hodowli koni i bydła mlecznego opracowane przez ANR. Wyniki hodowlane w większości zostały przez Spółkę osiągnięte, a niepełna ich realizacja wynikała głównie z czynników niezależnych od Spółki, w tym sytuacji na rynku koni, chorób bydła i warunków atmosferycznych, tj. suszy rolniczej. Czynniki negatywnie oddziałującymi na osiągane wyniki hodowlane w zakresie hodowli bydła, w tym na spadek produkcji mleka w latach 2017-2018 były działania w zakresie żywienia, rozrodu, zdrowia bydła, a także w zakresie technologii i organizacji prowadzonej hodowli, a ponadto częste zmiany pracowników odpowiedzialnych za hodowlę.

Spółka, poza jednym przypadkiem, prawidłowo i rzetelnie dokonywała sprzedaży zwierząt hodowlanych. Stwierdzona nieprawidłowość dotyczyła nierzetelnej sprzedaży konia z pominięciem trybu publicznego, co było niezgodne z pkt 3 Załącznika nr IV do „Strategicznego programu hodowli koni w spółkach Agencji Nieruchomości Rolnych”. Sporządzana dokumentacja planistyczna oraz sprawozdania przekazywane w zakresie określonym wymaganymi wytycznymi Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa. Zalecenia i uwagi z przeprowadzonych w okresie objętym kontrolą audytów i kontroli dotyczących hodowli roślin i zwierząt oraz gospodarowania mieniem Spółki były na bieżąco realizowane. Spółka podejmowała działania w zakresie promocji hodowli zwierząt dotyczące m. in. sprzedaży koni. Strategia marketingu polegała na ciągłym potwierdzaniu wartości koni wyhodowanych w Stadninie, w tym na krajowych i zagranicznych pokazach koni czystej krwi arabskiej (Narodowy Pokaz Koni Arabskich Czystej Krwi, doroczna aukcja Pride of Poland) oraz na dzierżawie ogierów i klaczy.

2. Gospodarka finansowa i majątkowa Spółki

2.1. Działalność w latach 2017-2020 prowadzona przez Spółkę przyniosła stratę netto w łącznej wysokości 9 697,4 tys. zł. Na ujemny wynik finansowy Spółki miały wpływ straty, które powstały z tytułu hodowli koni 4 497,4 tys. zł (co stanowiło 38,3% łącznego wyniku finansowego) i produkcji roślinnej 4 320,9 tys. zł (co stanowiło 36,8% łącznego wyniku finansowego). Straty z tytułu produkcji bydła wyniosły 1 472,4 tys. zł (co stanowiło 12,6% łącznego wyniku finansowego), straty z tytułu usług nierolniczych 1 023,7 tys. zł (8,7% łącznego wyniku finansowego) i pozostałej działalności 423 tys. zł (3,6% łącznego wyniku finansowego).

Wartości wyników finansowych za lata 2017-2020 określone w Biznesplanach w 2017 r. i w 2018 r. oraz w Planie Naprawczym na lata 2019-2021 nie zostały osiągnięte. Dokumenty te zakładały osiągnięcie przez Spółkę zysku netto odpowiednio: w 2017 r. w kwocie 193,3 tys. zł, w 2018 r. w kwocie 263,2 tys. zł, w 2019 r. stratę w kwocie - 1 041,3 tys. zł, a w 2020 r. zysk w wysokości 38 tys. zł zrealizowane zostały odpowiednio w kwotach: - 1 640,6 tys. zł, - 3 273,2 tys. zł, - 1 252,4 tys. zł, - 3 531,2 tys. zł. Zaplanowany na 2021 r. zysk w wysokości 72,4 tys. zł został zrealizowany w kwocie 202,3 tys. zł.

W 2021 r. Spółka osiągnęła zysk netto, pomimo poniesionych strat na hodowli koni w wysokości 247 tys. zł (55,8%), usługach nierolniczych - 188,8 tys. zł (42,7%), na pozostałej działalności - 6,8 tys. zł (1,5%). Na wynik finansowy Spółki za 2021 r. miały wpływ dodatnie wyniki z hodowli bydła w wysokości 467,5 tys. zł, dodatnie wyniki z produkcji roślinnej w wysokości 55,4 tys. zł i otrzymane odszkodowanie za padlego w dzierżawie konia w wysokości 1 372,6 tys. zł.

Poniesione straty w latach 2017-2020 pokryte zostały z kapitału zapasowego Spółki, którego stan zmniejszył się o 9 616,5 tys. zł (39,9%) z kwoty 24 091,2 tys. zł w 2017 r. do kwoty 14 474,8 tys. zł w 2021 r.

(akta kontroli str. 2392-2394, 2686, 2465)

2.2. Biznesplany na lata 2017-2018 i Plan Naprawczy na lata 2019-2021 zakładały realizację nakładów na poziomie pozwalającym na odtworzenie i rozbudowę posiadanego majątku. Planowane zadania inwestycyjne, jak zapisano w biznesplanach i planie naprawczym miały mieć charakter odtworzeniowy, unowocześniający i oszczędnościowy. Zrealizowane w latach 2017-2020 r. w Spółce nakłady inwestycyjne na poziomie odpowiednio: 787,4 tys. zł, 670,6 tys. zł, 578,2 tys. zł, 714,9 tys. zł nie pokrywały rocznych kosztów amortyzacji: 1 144,9 tys. zł, 1 122,4 tys. zł, 1 129,6 tys. zł, 1.127,8 tys. zł i nie pozwalały na odtworzenie zużytej wartości majątku.

W biznesplanach na lata 2017-2018 zaplanowano do realizacji następujące działania inwestycyjne:

- planowane na 2017 r. nakłady inwestycyjne w kwocie 1 800 tys. zł, z tego inwestycje budowlane 1 450 tys. zł, zakup maszyn i urządzeń 100 tys. zł, środki transportu 200 tys. zł. Jako źródło finansowania wskazano środki własne 1 150 tys. zł (w tym kredyt preferencyjny 600 tys. zł) i dotacje z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (dalej MKiDN) 200 tys. zł.
- planowane na 2018 r. nakłady inwestycyjne w kwocie 1 337 tys. zł, z tego inwestycje budowlane 775 tys. zł, zakup maszyn i urządzeń 317 tys. zł, środki transportu 245 tys. zł. Jako źródło finansowania wskazano środki własne 1 337 tys. zł (w tym kredyt preferencyjny 600 tys. zł) i dotacje z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (dalej ARiMR) w kwocie 338 tys. zł.

Spółka w 2019 r. wdrożyła do realizacji Plan Naprawczy na lata 2019-2021, do którego opracowania została zobligowana w następstwie strat ponoszonych na działalności w poprzednich okresach sprawozdawczych.

W Planie Naprawczym na lata 2019-2021 postanowiono, że w latach 2019-2021 Spółka zrealizuje inwestycje, które będą realizowane ze środków własnych z udziałem pomocy uzyskanej z ARiMR w ramach podzadania „Wsparcie inwestycji w gospodarstwach rolnych” typ operacji „Inwestycje w gospodarstwach położonych w obszarach Natura 2000” objętego programem PROW 2014-2020.

Planowane na 2019 r. nakłady inwestycyjne określono w kwocie 384,1 tys. zł, z tego na zakup maszyn i urządzeń 138,3 tys. zł, a na środki transportu 245,8 tys. zł. Jako źródło finansowania wskazano środki własne 199,5 tys. zł (w tym kredyt 184,5 tys. zł) i dotacje z ARiMR 184,5 tys. zł. Planowane na 2020 r. nakłady inwestycyjne określono w kwocie 586,2 tys. zł, z tego na inwestycje budowlane 576,2 tys. zł, na zakup maszyn i urządzeń 10 tys. zł. Jako źródło finansowania wskazano środki własne 297,6 tys. zł (w tym kredyt 287,6 tys. zł) i dotacje z ARiMR 287,6 tys. zł. Planowane na 2021 r. nakłady inwestycyjne określono na kwotę 90 tys. zł, z tego: zakup maszyn i urządzeń 90 tys. zł. Jako źródło finansowania wskazano środki własne 90 tys. zł.

Nakłady inwestycyjne w 2017 r. zrealizowano w kwocie 787,4 tys. zł (tj. 43,7% planu), z tego na inwestycje budowlane 392,2 tys. zł, zakup maszyn i urządzeń 182,7 tys. zł, środki transportu 206 tys. zł. Źródłem finansowania były środki własne i dotacje z MKiDN w kwocie 44,1 tys. zł. Zrealizowane w 2018 r. nakłady inwestycyjne zrealizowano w kwocie 670,6 tys. zł (50,2%), z tego na inwestycje budowlane 250,4 tys. zł, zakup maszyn i urządzeń 175 tys. zł, środki transportu 40,7 tys. zł. Nakłady inwestycyjne w 2019 r. zrealizowano w kwocie 381,2 tys. zł (99,2%), z tego na inwestycje budowlane 11,2 tys. zł, zakup maszyn i urządzeń 125,2 tys. zł, środki transportu 241,8 tys. zł. Nakłady inwestycyjne w 2020 r. zrealizowano w kwocie 729,4 tys. zł (124,6%), z tego na inwestycje budowlane 126,4 tys. zł, zakup maszyn i urządzeń 420,8 tys. zł. Źródłem finansowania inwestycji w latach 2017-2020 były środki własne i dotacje z ARiMR i z MKiDN.

Nakłady inwestycyjne w 2021 r. zrealizowano w kwocie 3 200,4 tys. zł (3 556 %), z tego inwestycje budowlane 1 332,9 tys. zł, zakup maszyn i urządzeń 1 722,5 tys. zł, zakup stada podstawowego 145,2 tys. zł. Źródłem finansowania były środki własne z dokapitalizowania Spółki.

Wszystkie wydatki w tym inwestycyjne dokonywane były po przeprowadzeniu analizy potrzeb i celowości zaplanowanych wydatków. Wybór dostawców odbywał się poprzez zaproszenie do składania ofert i wybór najkorzystniejszej oferty. Poniesione wydatki dokumentowane były fakturami i listami płac. Zakupione środki trwałe zaliczane były do właściwej kategorii środków trwałych i ujmowane w ewidencji środków trwałych. Większość dokonywanych wydatków Spółka realizowała w terminie. Z tytułu nieterminowych płatności w 70 przypadkach Spółka zapłaciła odsetki karne w łącznej wysokości 7,2 tys. zł.

Jak wyjaśnił Prezes, przy ustalaniu zakupów środków trwałych każdorazowo priorytetem były bieżące i niezbędne potrzeby. Przy wyborze konkretnego zakupu kierowano się parametrami technicznymi, wydajnością, okresem użytkowania. Najważniejszym kryterium była oferowana cena zakupu. Analizy efektów, oceny efektywności i wykorzystania omawiane były na spotkaniach Zarządu i kierowników działów.

(akta kontroli str. 2392-2394, 2665, 2668, 2684-2691, 3429, 3552, 3670, 3306, 3856, 4090-4093, 4199-4200, 4214-4216, 4280-4281, 4264)

Nakłady inwestycyjne w latach 2017-2020 realizowane były na poziomie niezapewniającym odtworzenia majątku, a ponoszone straty (w rachunku zysków i strat) pokrywane były z kapitału zapasowego Spółki. Biznesplany i Plan Naprawczy na lata 2019-2021 nie przewidywały innych źródeł finansowania niż posiadane środki własne (w tym pochodzące z kredytów) i dopłaty ARiMR.

Spółka w ramach programów PROW 2014-2020, w ramach podzadania „Wsparcie inwestycji w gospodarstwach rolnych typ operacji „Inwestycje w gospodarstwach położonych na obszarach Natura 2000” uzyskiwała pomoc finansową w kwocie 459,5 tys. zł stanowiącą 50% wydatków kwalifikowanych poniesionych na zakup ciągnika i maszyn rolniczych i przebudowę wiaty magazynowej na zagrodę dla bydła. W grudniu 2020 r. przygotowano Wieloletni plan rzeczowo-finansowy Spółki²⁸ na 10 lat, który dotyczył planowanych do realizacji inwestycji adaptacyjno-modernizacyjnych budynków i obiektów oraz wymiany sprzętu rolniczego, jak również działań naprawczych funkcjonowania Stadniny w zakresie hodowli koni i bydła mlecznego. Ponadto przygotowano i przeprowadzono z wynikiem pozytywnym Test Prywatnego Inwestora²⁹ w celu dokonania oceny przyznania pomocy publicznej i zachowania konkurencyjności na rynku.

(akta kontroli str. 2698, 3086-3128, 4094, 4200, 4324)

Prezes Spółki w sierpniu 2020 r. zwrócił się do Zgromadzenia Wspólników o dokapitalizowanie Spółki na kwotę 7 400 tys. zł, które miało pozwolić na modernizację aparatu wytwórczego i zapewnić stabilność finansową i rozwój organizacyjny i hodowlany Spółki poprzez dokonanie modernizacji infrastruktury związanej z hodowlą koni (2 500 tys. zł), hodowlą bydła (2 500 tys. zł) związanej z produkcją roślinną (1 000 tys. zł), na zabezpieczenie obiektów (700 tys. zł) oraz rozwój centrum rozrodu i lecznicę weterynaryjną (700 tys. zł).

(akta kontroli str. 3084-3085)

W 2021 r. w wyniku przeprowadzonego dokapitalizowania Spółki³⁰ przez Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników, nakłady inwestycyjne wzrosły do 3 200,4 tys. zł i były wyższe o 169,3% od poniesionych kosztów amortyzacji (1 188,2 tys. zł).

Przyjęte do realizacji zadania finansowane w oparciu o środki pochodzące z dokapitalizowania, w kwocie 7 400 tys. zł, skorygowane w stosunku do pierwotnego wniosku (wzrost nakładów na hodowlę bydła), do końca 2021 r. wykonane zostały w kwocie 4 472,9 tys. zł (60,4%), w tym:

- hodowla i chów bydła - z kwoty 4 831, 7 tys. zł wydatkowano 2 179,3 tys. zł (45,1%) w tym na zakup 30 jałówek i 24 krów, remonty obór, budowa magazynu paszowego, zakup schładzalnika na mleko;
- hodowla i chów koni - z kwoty 585 371,90 tys. zł wydatkowano 310,6 tys. zł (53,1%) w tym na remont stajni i hali ujeżdżalni koni;
- dodatkowe i uzupełniające - z kwoty 1 982,9 tys. zł wydatkowano 1 982,9 tys. zł (100%) w tym na modernizację obiektów i parku maszynowego Stadniny.

Do wykonania w 2022 r. pozostały zadania wartości 2 927,1 tys. zł tj.: budowa wiaty za kwotę 906,9 tys. zł, remont stajni - 274 tys. zł, remont obory dla 300 krów wraz z halą udojową - 1 746,1 tys. zł.

(akta kontroli str. 3270-3271, 3345, 2523-2524, 3306, 3976-4038)

²⁸ Opracowany przez firmę REFUNDA Sp. z o.o. na zlecenie Stadniny Koni Janów Podlaski plan dot. Realizacji inwestycji adaptacyjno-modernizacyjnych budynków i obiektów, jak i działań naprawczych – reorganizacji prowadzonej hodowli zwierzęcej.

²⁹ Opracowany przez firmę REFUNDA Sp. z o.o. dla przedsięwzięcia polegającego na podniesieniu kapitału zakładowego Stadniny Koni Janów Podlaski Sp. z o.o.

³⁰ Akt notarialny z dnia 29 grudnia 2020 r. Repertorium A nr 5416/2020 stanowiący zapis Protokołu Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników Spółki pod firmą „Stadnina Koni Janów Podlaski” Podwyższająca kapitał zakładowy Spółki z kwoty 3.912.500 zł do kwoty 11.312.500 zł tj. o kwotę 7.400.000 zł.

W przyjętym do realizacji przez Spółkę Planie Naprawczym na lata 2022-2024³¹ planowane do realizacji działania w zakresie hodowli i produkcji dotyczą:

- stopniowego zwiększania hodowli bydła, w tym liczebności krów produkcyjnych (wzrost produkcji i sprzedaży mleka),
- utrzymania liczebności koni na poziomie 350-360 sztuk,
- modernizacji parku maszynowego w celu poprawy efektywności zbioru i produkcji pasz.

W Planie Naprawczym na lata 2022-2024 podano, że możliwości zwiększenia produkcji towarowej Spółki są ograniczone posiadanym arealem użytków rolnych i parkiem maszynowym. Jak podkreślono, dużym problemem jest mocno wyeksploatowana baza maszynowa (ciągniki oraz maszyny rolnicze ulegające częstym awariom), co nie pozwala na optymalne i terminowe zbory pasz. Dział produkcji rolniczej posiadał park maszynowy (117 sztuk sprzętu) w większości zakupiony przed 1995 r., a trzy z 22 posiadanych ciągników zakupione zostało w latach 2015-2021.

(akta kontroli str. 3992-3996)

Zarząd w kwietniu 2021 r. zwrócił się do Zgromadzenia Wspólników o dokapitalizowanie Spółki w kwocie 8 400 tys. zł z przeznaczeniem na modernizację aparatu wytwórczego Spółki w zakresie chowu bydła mlecznego. W uzasadnieniu zwrócił uwagę m.in. na dotychczasową niską wydajność mleczną krów i trudności z zacieleniem. W założeniach projektu inwestycyjnego³² wskazano, że stado bydła zwiększone zostanie do 500 – 550 krów dojnych przy jednoczesnej poprawie warunków utrzymania krów (dobrostanu), żywienia, rozrodu, zarządzania stadem, doju i wprowadzenia dobrej genetyki. W I etapie inwestycji zaplanowano dokonanie adaptacji budynku obory krów po wycieleniu na halę udojową, poczekalnię przed udojem, część do selekcji krów i część socjalno-techniczną. W II etapie inwestycji zaplanowano dobudowanie do budynku istniejącej obory nowej obory na 246 stanowisk dla wysokowydajnych krów mlecznych, spełniających aktualne wymogi dobrostanu zwierząt. Do czasu zakończenia kontroli Zwyczajne Zgromadzenie Wspólników (dalej ZZW) nie dokonało dokapitalizowania Spółki.

(akta kontroli str. 8785-8790)

2.3. Zwyczajne Zgromadzenie Wspólników zatwierdziło sprawozdania finansowe i sprawozdania Zarządu z działalności Spółki za 2017 r., 2018 r., 2019 r., 2020 r., 2021 r.³³ ZZW nie udzieliło Prezesom Zarządu absolutorium z wykonania obowiązków Zarządu w następujących okresach: za 2017 r., za 2019 r., za okres od 1 stycznia 2020 r. do 1 kwietnia 2020 r. ZZW udzieliło absolutorium Prezesom Zarządu, tj.: za okres od 1 stycznia 2018 r. do 7 marca 2018 r., za okres od 7 marca 2018 r. do 31 grudnia 2018 r., za okres od 1 kwietnia 2020 r. do 11 września 2020 r. i za okres od 11 września 2020 r. do 31 grudnia 2020 r.

(akta kontroli str. 2957-2988)

³¹ Plan Naprawczy na lata 2022-2024 zatwierdzony Uchwałą nr 4/2020 Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników Spółki Stadnina Koni Janów Podlaski z dnia 6 maja 2022 r.

³² Projekt inwestycyjny dla Stadniny Koni Janów Podlaski Sp. z o.o. przewidziany do realizacji w oparciu o środki pozyskane z wnioskowanego dokapitalizowania w kwocie 8 400 tys. zł

³³ Zwyczajne Zgromadzenie Wspólników zatwierdziło sprawozdania finansowe i sprawozdania Zarządu z działalności Spółki uchwałami: nr 10 z dnia 16 października 2018 r., nr 9 z dnia 26 sierpnia 2019 r., nr 1 z dnia 18 sierpnia 2020 r. oraz nr 1 z dnia 30 czerwca 2021 r.

Sprawozdania finansowe Spółki w badanym okresie, podlegały badaniu przez biegłych rewidentów zgodnie z art. 64 ust. 1 ustawy o rachunkowości³⁴. W przedstawionych raportach z badania sprawozdań opinia biegłych wskazywała, że sprawozdania zostały sporządzone zgodnie z art. 49 ustawy o rachunkowości i były zgodne z informacjami zawartymi w sprawozdaniach finansowych. Ponadto oświadczano, iż w świetle wiedzy o spółce i jej otoczeniu uzyskanej podczas badania sprawozdań finansowych, nie stwierdzono w sprawozdaniach z działalności istotnych zniekształceń.

(akta kontroli str. 3382-3387, 4409-4432)

2.4. Na 31 grudnia 2021 r. Spółka łącznie dysponowała nieruchomościami o powierzchni 1.707,3 ha, w tym gruntami własnymi o powierzchni 134,2 ha oraz dzierżawionymi z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa o powierzchni 1.573,1 ha. Spółka posiadała ogółem 126 obiektów budowlanych (budynki i budowle) o wartości księgowej 21.240,2 tys. zł brutto, w tym 22 budynki zawierające lokale mieszkalne. W badanym okresie Spółka nie dokonywała sprzedaży nieruchomości.

Teren Stadniny w 2017 r. jako zespół architektoniczno-krajobrazowy uznany został za pomnik historii „Janów Podlaski – stadnina koni”³⁵ (dalej: pomnik historii) i włączony do ewidencji zabytków. Wniosek z 2016 r. o uznanie obiektu Stadnina Koni Janów Podlaski za pomnik historii miał przyczynić się m. in. do pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania remontu pięciu stajni (historyczne obiekty: cztery „Stajnie Prywatne” i „Stajnia Zegarowa”). Stadnina we wrześniu 2017 r. otrzymała z MKiDN dotację³⁶ w ramach pomocy de minimis w wysokości 187 tys. zł, tj. w wysokości połowy kosztów realizowanego zadania (w wysokości 374 tys. zł). Dotację tę Spółka wykorzystła w 23,6%, tj. w kwocie 44,1 tys. zł. Pozostałą kwotę 142,9 tys. zł niewykorzystanej dotacji, tj. 76,4% przyznanych środków, z odsetkami w wysokości 0,7 tys. zł Spółka zwróciła w styczniu 2018 r. na rachunek MKiDN. Prezes wyjaśnił, że nie miał wiedzy odnośnie do przyczyn niewykorzystania w pełni przyznanej dotacji.

Jak wyjaśnił Prezes, konieczność uzyskania akceptacji wojewódzkiego konserwatora zabytków dla realizacji wszelkich prac remontowych i inwestycyjnych obiektów inwentarskich dla bydła znacznie utrudnił remonty istniejących obiektów oraz budowę nowych mających na celu rozwój hodowli bydła w Spółce.

Najwyższa Izba Kontroli zauważyła, że podjęcie działań skutkujących włączeniem Stadniny do ewidencji zabytków miało na celu m. in. pozyskiwanie środków na remonty i inwestycje, tymczasem Spółka nie wykorzystła w pełni środków pozyskanych na ten cel. Jednocześnie włączenie Stadniny do ewidencji zabytków spowodowało istotne ograniczenie i podniesienie kosztów dla realizacji wszelkich prac remontowych i inwestycyjnych obiektów inwentarskich dla bydła.

(akta kontroli str. 2332, 2672-2677, 2397-2398, 2780, 3002-3005, 3009, 3036-3041, 3266-3268)

Spółka posiadała 16 obiektów budowlanych własnych przeznaczonych do hodowli koni i 12 obiektów służących do hodowli bydła. Dla tych obiektów wykonane zostały wymagane okresowe przeglądy stanu technicznego oraz prowadzone były książki obiektów budowlanych zgodnie z wymogami art. 62 ust. 1 oraz 64 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane³⁷ (dalej Prawo budowlane).

(akta kontroli str. 2672-2677)

³⁴ Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2021 r. poz. 217, ze zm.).

³⁵ Rozporządzenie Prezydenta RP z dnia 22 listopada 2017 r. w sprawie uznania za pomnik historii „Janów Podlaski – stadnina koni”.

³⁶ Umowa Nr 03290//17/DOZ-mch z dnia 20.09.2017 r. dotycząca dofinansowania zadania w ramach programu OCHRONA ZABYTKÓW ze środków finansowych MKiDN pochodzących z budżetu państwa.

³⁷ Dz. U. z 2019 r. poz. 1186, ze zm.

Spółka dysponowała 22 budynkami mieszkalnymi, w tym dwoma budynkami na podstawie umowy dzierżawy, w których znajdowało się łącznie 62 lokale mieszkalnych, z tego (na dzień 31 maja 2022 r.) 16 lokali pozostawało niezamieszkałych, w tym cztery lokale były w stanie nienadającym się do użytku. W badanym okresie na 46 lokali mieszkalnych Spółka miała zawarte umowy najmu.

(akta kontroli str. 2695)

Badanie dwóch umów³⁸ najmu lokalu mieszkalnego z 46 zawartych umów najmu wykazało, że:

- umowy najmu podpisano z pracownikami Spółki na czas odpowiadający okresowi zatrudnienia;
- opłaty za czynsz były naliczane na podstawie iloczynu przyjętej stawki zgodnie z zarządzeniami Spółki w sprawie ustalenia stawek czynszu w lokalach mieszkalnych oraz ilością metrów kwadratowych lokalu;
- opłaty za zużycie wody i odprowadzenie ścieków pobierane były od najemców ryczałtem (3 m² od osoby zamieszkującej lokal) według stawek obciążających wynajmującego;
- najemcy byli zobowiązani do zawarcia indywidualnej umowy dotyczącej poboru energii elektrycznej.

(akta kontroli str. 2714-2729)

2.5. W okresie objętym kontrolą wynagrodzenia członków zarządów Spółki ustalone były przez Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników (NZW) na podstawie ustawy z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi³⁹ oraz ustawy z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami⁴⁰. Wysokość wypłaconych wynagrodzeń miesięcznych członkom Zarządu Spółki była zgodna z kwotami określonymi w uchwałach NZW.

(akta kontroli str. 2689)

Szczegółowe warunki wynagrodzenia Zarządu Spółki, ustalone były w umowach na zarządzanie oraz uchwałach Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników, obowiązujące od 23 stycznia 2017 r.⁴¹, w których określono:

- a) w zakresie wynagrodzenia dla Prezesa Spółki, ustalono m.in. dla wynagrodzenia podstawowego 4-krotność podstawy wymiaru, o której mowa w art. 1 ust 3 pkt 11 ustawy o zasadach kształtowania wynagrodzeń;
- b) w zakresie wynagrodzenia dla członka Zarządu (do 07.03.2018 r.), ustalono m.in. dla wynagrodzenia podstawowego 3-krotność podstawy wymiaru, o której mowa w ww. przepisie.

Łączna wartość wypłaconych wynagrodzeń dla sześciu członków organu zarządzającego (czterech prezesów i dwóch członków zarządu) wyniosła 1.243,4 tys. zł i dotyczyła wynagrodzenia stałego, (wynagrodzenia uzupełniającego nie wypłacano) i była zgodna z zasadami określonymi w uchwałach NZW oraz zawartych umowach o zarządzanie. Spółka ustalała i obliczała wynagrodzenie, zgodnie z decyzjami właściciela (KOWR), przekazywanymi od 2017 r., przyjmując do wyliczenia przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat z zysku w czwartym kwartale 2016 r. Członkowie organu zarządzającego poza ww. wynagrodzeniem nie otrzymywali innych świadczeń od Spółki.

(akta kontroli str. 2700-2713, 2782, 2696)

³⁸ Umowa najmu lokalu mieszkalnego zawarta w dniu 23.10.2019 r., czynsz (170,76 zł) za lokal ustalony wg stawki 1,20 zł za m² powierzchni użytkowej i umowa najmu lokalu mieszkalnego zawarta w dniu 30.10.2020 r. czynsz (126,89 zł) za lokal ustalony wg stawki 1,20 zł za m² powierzchni użytkowej.

³⁹ Dz. U. z 2019 r. poz. 2136.

⁴⁰ Dz. U. z 2019 r. poz. 1885, ze zm.

⁴¹ Do dnia 23.01.2017 r. wynagrodzenie regulowane było dla Prezesa Zarządu uchwałą nr 12/16, dla członka Zarządu uchwałą nr 8/16 Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników Spółki w wysokości odpowiednio: 5-krotności i 3-krotności kwoty bazowej.

Spółka wykonywała wymagane przepisami ustawy Prawo budowlane okresowe kontrole stanu technicznego wszystkich obiektów budowlanych wykorzystywanych w hodowli zwierząt gospodarskich, wpisy do ksiąg obiektów za 2022 r. prowadzone były na bieżąco. Oględziny⁴² dwóch obiektów budowlanych wykorzystywanych w hodowli zwierząt (stajnia nr 5 i obora na 36 stanowisk) potwierdziły, że były użytkowane w sposób zgodny z ich przeznaczeniem.

(akta kontroli str. 2401, 2784-2791)

Zalecenia i uwagi z otrzymane z dziewięciu przeprowadzonych w okresie objętym kontrolą audytów i kontroli dotyczących hodowli zwierząt oraz gospodarowania mieniem Spółki były na bieżąco realizowane.

(akta kontroli str. 2692)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Sytuacja ekonomiczno-finansowa Spółki w latach 2017-2020 uległa pogorszeniu. W latach 2017-2020 wartość majątku (aktywa Spółki) zmniejszyła się o 1 773,6 tys. zł, a strata netto w tym okresie wyniosła łącznie 9 616,5 tys. zł i pokryta została z kapitału zapasowego Spółki. Przyczyną straty netto w tym okresie były głównie straty poniesione z tytułu hodowli koni i produkcji roślinnej, do czego przyczyniła się sytuacja na rynku koni i wystąpienie suszy rolniczej. Przychody z tytułu hodowli i produkcji roślinnej w latach 2017–2021 nie pokrywały ponoszonych kosztów z tego tytułu. Realizacja Planu Naprawczego na lata 2019-2021 nie spowodowała poprawy sytuacji finansowej Spółki w 2019 r. i 2020 r. Proponowane w planie naprawczym na lata 2019-2021 ograniczenie skali finansowania inwestycji skutkowało realizacją nakładów inwestycyjnych na poziomie niezapewniającym odtworzenia zamortyzowanego majątku. Ze względu na brak środków na inwestycje w zaplanowanym zakresie zrealizowane zostały głównie działania nieinwestycyjne, tj. obniżenie kosztów utrzymania stada koni. Realizacja Planu Naprawczego na lata 2019-2021 nie przyczyniła się w istotnym stopniu do poprawy sytuacji finansowej Spółki w 2019 r. i 2020 r. Podjęte w 2020 r. i 2021 r. działania w zakresie poprawy przez Stadnię efektywności hodowli bydła mlecznego i produkcji roślinnej miały na celu poprawę wyników hodowlanych i ekonomicznych Spółki. Do uzyskania przez Spółkę w 2021 r. dodatniego wyniku finansowego w wysokości 202,3 tys. zł przyczyniło się otrzymanie przez Spółkę odszkodowania za padłego konia w kwocie 1 372,6 tys. zł.

OBSZAR

3. Warunki weterynaryjne i utrzymania zwierząt w Spółce

Opis stanu
faktycznego

W zakresie chowu i hodowli zwierząt gospodarskich w Stadninie spełnione były warunki weterynaryjne oraz warunki utrzymania zwierząt gospodarskich określone w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej⁴³. W latach 2017 – 2021 Powiatowy Lekarz Weterynarii w Białej Podlaskiej (dalej PIW) przeprowadził łącznie pięć kontroli w zakresie zapewnienia właściwych warunków weterynaryjnych, dokumentacji leczenia, dobrostanu oraz minimalnych warunków utrzymania zwierząt gospodarskich oraz wykorzystywania pasz w gospodarstwie w tym:

- dwie⁴⁴ kontrole w 2018 r., w wyniku których nie stwierdzono nieprawidłowości;
- jedną⁴⁵ kontrolę w 2019 r., w wyniku której nie stwierdzono nieprawidłowości;

⁴² Oględziny przeprowadzono w trybie art. 39 ustawy o NIK.

⁴³ Dz. U. z 2019 r. poz. 1966.

⁴⁴ W dniu 23 marca 2018 r. (bydło, konie) oraz 19 grudnia 2018 r. (konie).

⁴⁵ W dniu 19 września 2019 r. (bydło, konie).

- jedną⁴⁶ kontrolę kompleksową w 2020 r., w wyniku której wydano zalecenia m.in. takie jak: poprawa warunków bytowania cieląt i krów poprzez bezkonfliktowy dostęp do paszy i wody, zabezpieczonych przed warunkami atmosferycznymi, w czystych dezynfekowanych pomieszczeniach; zapewnienie powierzchni gładkich, antypoślizgowych, bez ubytków; zapewnienie całodobowej obsługi zwierząt, zwiększenie częstotliwości usuwania obornika, zapewnienie właściwego odprowadzania gnojowicy oraz jej gromadzenie i przechowywanie, naprawa niekompletnego ogrodzenia wiaty i okólnika krów i jałówek, wdrożenie procedur dezynfekcji, deratyzacji, dezynsekcji; zabezpieczenie pomieszczeń służących do przechowywania pasz przed dostępem osób postronnych, usunięcie przeterminowanych mieszanek paszowych, zabezpieczenie uszkodzonych worków z paszą, dostosowanie stanu technicznego magazynów paszowych do obowiązujących przepisów, wydzielenie na terenie gospodarstwa miejsca do właściwego przetrzymywania leczniczych produktów weterynaryjnych, zwiększenie ilości poidel i karmideł dostosowując ich ilość do stanu liczebnego zwierząt w danym pomieszczeniu inwentarskim,
- jedną⁴⁷ kontrolę w 2021 r., w wyniku której stwierdzono m.in. brak osłon w wiacie dla krów zasuszonych, brak zabezpieczenia przed czynnikami atmosferycznymi stołu paszowego oraz wiaty, w której przebywały cielęta.

W latach 2020-2021 Powiatowy Lekarz Weterynarii przeprowadził w Spółce kontrole sprawdzające w zakresie zapewnienia właściwych warunków weterynaryjnych, dokumentacji leczenia, dobrostanu oraz minimalnych warunków utrzymania zwierząt gospodarskich: dwie⁴⁸ w 2020 r., jedną⁴⁹ w 2021 r. oraz jedną⁵⁰ w 2022 r., trzy kontrole w zakresie higieny pozyskiwania mleka⁵¹ w tym jedną⁵² sprawdzającą oraz jedną⁵³ kontrolę skargową w zakresie stosowania produktów leczniczych w wyniku której zalecono zawarcie umowy na odbiór opakowań po zużytych lekach, igłach i strzykawkach, nie stwierdzono natomiast nieprawidłowości w zakresie profilaktyki i leczenia bydła. Wszystkie zalecenia wydane po kontrolach PIW zostały wykonane. Na podstawie art. 12 pkt 3 ustawy o NIK, Powiatowemu Lekarzowi Weterynarii została zlecona kontrola doraźna w zakresie dobrostanu i minimalnych warunków utrzymywania, warunków weterynaryjnych i dokumentacji leczenia zwierząt gospodarskich w siedzibie stada Spółki. Kontrola⁵⁴ nie wykazała nieprawidłowości Dokumentacja lekarsko-weterynaryjna oraz ewidencja leczenia zwierząt gospodarskich zawierające ewidencję wydanych leków w Stadninie prowadzone były zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 września 2011 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia dokumentacji lekarsko weterynaryjnej i ewidencji i ewidencji leczenia zwierząt oraz wzorów tej dokumentacji i ewidencji⁵⁵. W sprawie metod znakowania koni Prezes wyjaśnił że „(...) W Stadninie w latach 2017-2018 r. odbywało się znakowanie koni poprzez wypalenie na skórze piętna na lewym siodle (stronie lewej konia) numeru identyfikacyjny oraz na prawym siodle (prawa część konia) herbu Stadniny w postaci dużej litery J w koronie. Począwszy od roku 2019 znakowanie koni w powyższej formie nie jest stosowane. W okresie objętym kontrolą wszystkie konie poddawane były wszczepieniu transpondera w postaci mikroczipu (...).”

(akta kontroli str. 1397-1872, 2084, 2167-2312)

⁴⁶ W dniach 19-21 maja 2020 r. (bydło, konie, pasze).

⁴⁷ W dniu lutego 1 lutego 2021 r. (bydło).

⁴⁸ W dniach 18 czerwca 2020 r. (bydło, konie, pasze) i 9 września 2020 r. (pasze, bydło).

⁴⁹ W dniu 1 lutego 2021 r. (bydło, pasze).

⁵⁰ W dniu 25 stycznia 2022 r. (bydło, pasze)

⁵¹ W dniach 21-25 maja 2020 r. oraz 5 maja 2022 r.

⁵² W dniu 18 czerwca 2020 r.

⁵³ W dniu 8 października 2020 r.

⁵⁴ Kontrolę przeprowadzono w dniach 4–9 maja 2022 r. (bydło, konie, pasze).

⁵⁵ Dz. U. Nr 224, poz. 1347.

W dniu 15 maja 2020 r. Spółka zwróciła się do Dyrektora Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – Państwowego Instytutu Badawczego (dalej: PIW-PIB) w Puławach o dokonanie przeglądu (audytu) w Stadninie w zakresie warunków utrzymania zwierząt hodowlanych (koni i bydła), w tym ogólnego dobrostanu, żywienia i warunków zootechnicznych, przez zespół ekspertów i specjalistów złożony z pracowników naukowych PIW-PIB. Na podstawie dokonanego 19 maja 2020 r. przeglądu eksperci nie stwierdzili znaczących zaniedbań i uchybień w obszarze hodowli koni, zwrócili jednak uwagę na nadmierną liczbę koni w niektórych grupach. W wyniku audytu stwierdzono uchybienia takie m.in. jak: niedostateczna liczba punktów pojenia krów w oborach w porównaniu do ich zagęszczenia, nie działające lub nie w pełni sprawne wentylatory; zbyt małe porodówki oraz wielkość boksów do ewentualnego leczenia i rekonwalescencji krów w okresie okołoporodowym; niewłaściwy sposób odpajania siary u nowonarodzonych cieląt; brak zabezpieczenia przed dostępem osób z zewnątrz, innych zwierząt, w tym ptactwa - stajni, obór, zasobów paszowych. Eksperti stwierdzili, że kondycja zwierząt hodowlanych nie odbiega zasadniczo od statusu przyjętego dla zwierząt hodowlanych (konie) i produkcyjnych (bydło mleczne i bydło w odchowcie).

(akta kontroli str. 1873-1993)

Spółka nie wprowadziła w formie pisemnej harmonogramów ani zasad karmienia i pojenia zwierząt gospodarskich. Pracowników Spółki obowiązywał „Regulamin Pracy w Stadninie Koni Janów Podlaski Sp. z o.o.”, w którym dostosowano godziny pracy pracowników działu hodowli koni oraz działu hodowli bydła do cyklu obsługi tych zwierząt.

Prezes wyjaśnił, że dzienne dawki pokarmowe dla poszczególnych grup koni ustalane są przez Głównego specjalistę ds. hodowli koni w oparciu o informacje przekazywane przez pracowników sprawujących bezpośredni nadzór nad daną grupą koni, natomiast żywienie bydła oparte jest na prawidłowo zbilansowanych dawkach paszowych ustalonych przez doradcę żywieniowego z firmy paszowej. Ponadto Prezes wyjaśnił, że zarówno konie jak i bydło miały stały dostęp do wody.

(akta kontroli str. 7, 442, 446-447)

Usługi weterynaryjne w Stadninie prowadzone były przez lekarzy weterynarii na podstawie umów na świadczenie usług weterynaryjnych. W latach 2017-2018 Spółka zawierała coroczne umowy⁵⁶ na świadczenie usług weterynaryjnych, których przedmiotem była kompleksowa opieka lekarsko-weterynaryjna koni obejmująca m.in. badanie i diagnozowanie stanu zdrowia koni, prowadzenie działalności profilaktycznej, leczenie koni, nadzór nad rozrodem, prowadzenie podstawowej diagnostyki obrazowej, utrzymanie należytego stanu zdrowia koni. Przedmiotem umowy⁵⁷, która została zawarta na czas nieokreślony była kompleksowa opieka lekarsko-weterynaryjna koni, która obejmowała m.in. badanie i diagnozowanie stanu zdrowia koni, prowadzenie działalności profilaktycznej, zachowawcze leczenie koni, nadzór nad rozrodem, prowadzenie diagnostyki obrazowej narządów rodnych klaczy, utrzymanie należytego stanu zdrowia koni.

Stadnina zawierała umowy na świadczenie usług w zakresie funkcjonowania oraz realizacji zadań w „Centrum Rozrodu Koni, Stacja Pozyskiwania i Przechowywania Nasienia Ogierów” (dalej: Centrum) znajdującym się na terenie Stadniny, obejmujących m.in. nadzór weterynaryjny nad funkcjonowaniem Centrum, wykonywanie niezbędnych badań ogierów stacjonujących w Centrum, nadzór nad pozyskiwaniem, obróbka i mrożenie nasienia ogierów, badania nasienia ogierów,

⁵⁶ Umowa na świadczenie usług weterynaryjnych w 2017 r. zawarta w dniu 1 lutego 2017 r. oraz umowa na świadczenie usług weterynaryjnych w 2018 r. zawarta w dniu 29 grudnia 2017 r.

⁵⁷ Umowa na świadczenie usług weterynaryjnych z dnia 31 grudnia 2018 r.

wystawianie niezbędnej dokumentacji⁵⁸. W zakresie opieki weterynaryjnej dla bydła Spółka zawierała umowy⁵⁹, których przedmiotem było m.in. dbanie o zdrowotność stada, prowadzenie rozrodu, profilaktyka chorób zakaźnych, pobieranie potrzebnego materiału do badań, analiza wyników, konsultacja przypadków chorobowych w stadzie, merytoryczny nadzór nad prawidłowym planowaniem zabiegów inseminacji, koordynacja działań związanych z przebiegiem procesu inseminacji, uczestnictwo bezpośrednio w przypadku inseminacji zwierząt powtarzających ruję powyżej dwóch zabiegów inseminacyjnych, doraźne przeprowadzanie szkoleń pracowników oborowych. Wynagrodzenie za usługi określone w umowie określono ryczałtem, zastrzegając dodatkowe wynagrodzenie za wykonywanie usług wykraczających poza treść umowy.

Koszty usług weterynaryjnych wyniosły:

- w 2017 r. – 528,1 tys. zł (brutto), w tym koszty usług weterynaryjnych koni wyniosły 265,4 tys. zł a bydła 262,8 tys. zł;
- w 2018 r. – 663,5 tys. zł (brutto), w tym koszty usług weterynaryjnych koni wyniosły 342,0 tys. zł a bydła 321,5 tys. zł;
- w 2019 r. – 639,7 tys. zł (brutto), w tym koszty usług weterynaryjnych koni wyniosły 350,4 tys. zł a bydła 289,3 tys. zł;
- w 2020 r. – 643,7 tys. zł (brutto), w tym koszty usług weterynaryjnych koni wyniosły 359,9 tys. zł a bydła 283,8 tys. zł;
- w 2021 r. – 592,9 tys. zł (brutto), w tym koszty usług weterynaryjnych koni wyniosły 370,2 tys. zł a bydła 222,7 tys. zł.

(akta kontroli str. 1994-2083)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Spółka nie zapewniła dobrostanu i minimalnych warunków utrzymania zwierząt gospodarskich, co zostało stwierdzone w wyniku kontroli Powiatowego Lekarza Weterynarii w 2020 r. i 2021 r. Zalecenia po tych kontrolach zostały przez Spółkę wykonane. Obsługa weterynaryjna zwierząt prowadzona była prawidłowo, a dokumentacja lekarsko-weterynaryjna i ewidencja leczenia zwierząt zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 września 2011 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia dokumentacji lekarsko-weterynaryjnej i ewidencji leczenia zwierząt oraz wzorów tej dokumentacji i ewidencji.

IV. Uwagi i wnioski

Wniosek

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o dokonywanie sprzedaży koni na podstawie trybu określonego w pkt 3 Załącznika nr IV do „Strategicznego programu hodowli koni w spółkach Agencji Nieruchomości Rolnych”.

Uwaga

Ponadto Najwyższa Izba Kontroli wskazuje na potrzebę podejmowania dalszych działań w celu poprawy sytuacji ekonomiczno-finansowej Spółki i zapewnienia minimalnych warunków utrzymania zwierząt gospodarskich.

⁵⁸ Umowa na świadczenie usług do 31 grudnia 2017 r. zawarta w dniu 1 lutego 2017 r.; umowa na świadczenie usług do 31 grudnia 2018 r. zawarta w dniu 29 grudnia 2017 r.; umowa na świadczenie usług zawarta w dniu 31 grudnia 2018 r. na czas nieokreślony.

⁵⁹ Umowa na świadczenie usług weterynaryjnych do 31 grudnia 2017 r. zawarta w dniu 1 czerwca 2017 r., umowa na świadczenie usług weterynaryjnych w 2018 r. zawarta w dniu 2 stycznia 2018 r., umowa na świadczenie usług weterynaryjnych w 2019 r. zawarta w dniu 31 grudnia 2018 r., umowa na świadczenie usług weterynaryjnych do 31 grudnia 2019 r. zawarta w dniu 1 marca 2019 r., umowa na świadczenie usług weterynaryjnych w 2020 r. zawarta w dniu 31 grudnia 2019 r., umowa na świadczenie usług weterynaryjnych do dnia 30 czerwca 2020 r. zawarta w dniu 31 grudnia 2019 r., umowa na świadczenie usług weterynaryjnych zawarta w dniu 31 grudnia 2020 r. na czas nieokreślony, umowa na świadczenie usług weterynaryjnych zawarta w dniu 31 grudnia 2020 r. na czas nieokreślony.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Wsi Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag i
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, czerwca 2022 r.

Kontrolerzy
Artur Witek
Główny specjalista k.p.

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Rolnictwa
i Rozwoju Wsi
p.o. Dyrektor
Marek Adamiak

.....
podpis

Joanna Rogulska
Specjalista k.p.

.....
podpis

podpis

Na podstawie art. 35c ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz.U. z 2022 r. poz. 623) w powyższym tekście dokonano sprostowania oczywistych omyłek pisarskich poprzez:

- 1) zastąpienie na str. 2 wystąpienia pokontrolnego w wierszu dziewiątym od dołu liczby „202,3 tys. zł” liczbą „202,2 tys. zł”,
- 2) zastąpienie na str. 15 wystąpienia pokontrolnego w wierszu 17 od góry liczby „202,3 tys. zł” liczbą „202,2 tys. zł” oraz na str. 15 wystąpienia pokontrolnego w wierszu 19 od góry wyrazów „247 tys. zł (55,8%)” wyrazami „125,2 tys. zł (28,3%)”,
- 3) zastąpienie na str. 21 wystąpienia pokontrolnego w wierszu 15 od dołu liczby „202,3 tys. zł” liczbą „202,2 tys. zł”.

Kontroler
Artur Witek
Główny specjalista kp.

/-/

Warszawa, dnia 6 września 2022 r.